

ความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดเรื่องเชื้อชาติกับนโยบายทางการเมืองของพรรคอัมโนในภาวะ พหุสังคมของมาเลเซียจากอดีตถึงปัจจุบัน (ค.ศ. 1946- 2007)

อภิเชษฐ กาญจนดิฐ¹

บทคัดย่อ

ในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 “พรรคอัมโน” เป็นหนึ่งในสถาบันการเมืองที่ก่อตั้งขึ้นโดยชาวมลายู พรรคอัมโนเป็นผลผลิตของสภาพพหุสังคมในมาเลเซีย ขณะเดียวกันพรรคอัมโนก็เป็นเครื่องมือในการจัดการความสัมพันธ์อันหลากหลายในสภาพพหุสังคมด้วยเช่นกัน พรรคอัมโนก่อตั้งขึ้นบนพื้นฐานแนวคิดเรื่องเชื้อชาติและการปกป้องสิทธิต่าง ๆ ชาวมลายู จุดเริ่มต้นเช่นนี้ทำให้นโยบายและความเคลื่อนไหวทางการเมืองของพรรคอัมโนตั้งอยู่บนพื้นฐานของผลประโยชน์แห่งชาวมลายูเป็นสำคัญ และถึงแม้ว่าการกำหนดนโยบายต่าง ๆ ของพรรคอัมโนจะยังคงอิงอยู่บนพื้นฐานของผลประโยชน์ของชาวมลายูมาโดยตลอด แต่การกำหนดนโยบายทางการเมืองของพรรคอัมโนก็ต้องคำนึงถึงความสอดคล้องกับเงื่อนไขทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคม รวมถึงบทบาททางการเมืองของกลุ่มเชื้อชาติอื่น ๆ ในแต่ละยุคสมัยเช่นกัน ซึ่งในที่สุดแล้วพรรคอัมโนก็สามารถนำแนวคิดเรื่องเชื้อชาติมาผสมผสานหรือสร้างสรรค์นโยบายทางการเมืองได้อย่างเหมาะสมกับบริบทของแต่ละช่วงเวลาอยู่เสมอ ซึ่งนอกจากกระบวนการเช่นนี้จะเป็นเครื่องมือสำคัญของพรรคอัมโนในการจัดการความสัมพันธ์ทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคมกับกลุ่มเชื้อชาติอื่น ๆ แล้ว ก็ยังมีส่วนช่วยให้พรรคอัมโนประสบความสำเร็จในการรักษาสถานะผู้นำทางการเมืองของมาเลเซียไว้ได้อย่างต่อเนื่องยาวนานเช่นกัน

Abstracts

UMNO is a Political Party which established by resulting from Plural society in Malaysia. Although the UMNO party was establish for Malays representative and their policies mainly focus on the Malay's races, rights and privilege, but always they can change their policy for suitable condition and according the context of different situation. These concept made UMNO to be a successful party and political leader of Malaysia for a long time.

¹ อาจารย์ประจำภาควิชาสังคมศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ

ภูมิหลังของสภาพพหุสังคมในมลายา

มาเลเซียเป็นประเทศที่มีสภาพ “พหุสังคม” คือ สังคมที่ประกอบด้วยความแตกต่างหลากหลายทางเชื้อชาติ ศาสนาและวัฒนธรรม โดยปัจจุบันมาเลเซียมีประชากรราว 26 ล้าน 9 แสนคน แบ่งอัตราส่วนออกตามเชื้อชาติต่าง ๆ ได้ดังนี้ ชาวมลายูร้อยละ 50 ชาวจีนร้อยละ 30 ชาวอินเดียร้อยละ 8 นอกจากนี้เป็นกลุ่มเชื้อชาติต่าง ๆ ราวร้อยละ 12 ขณะเดียวกันสามารถแบ่งอัตราส่วนออกตามกลุ่มผู้นับถือศาสนาได้ดังนี้ ศาสนาอิสลามร้อยละ 60 ศาสนาพุทธร้อยละ 20 ศาสนาคริสต์ร้อยละ 10 ศาสนาฮินดูร้อยละ 6 ที่เหลือเป็นศาสนาและลัทธิอื่น ๆ ราว ร้อยละ²

แม้ดินแดนที่เป็นประเทศมาเลเซียในปัจจุบันจะเป็นดินแดนที่ประกอบไปด้วยผู้คนหลายเชื้อชาติมาแต่โบราณเนื่องจากการเป็นเมืองท่าที่สำคัญของดินแดนแถบนี้ แต่ในอดีตก็ไม่มีชาวต่างชาติที่เข้ามาตั้งถิ่นฐานถาวรในมลายา³ มากนัก จนถึงจุดเปลี่ยนสำคัญเมื่ออังกฤษเข้ามาปกครองมลายาและมีนโยบายนำแรงงานต่างชาติเข้ามายังมลายาเพื่อตอบสนองการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจในดินแดนอาณานิคม ทำให้มีแรงงานต่างด้าวอพยพเข้ามาในมลายาเป็นจำนวนมากโดยเฉพาะผู้อพยพชาวจีนและอินเดีย ซึ่งในที่สุดแล้วชาวต่างชาติที่อพยพเข้ามา มากขึ้นก็ส่งผลให้มลายากลายเป็นดินแดนพหุสังคมอันประกอบไปด้วยผู้คนหลายเชื้อชาติ หลายวัฒนธรรมภายในหน่วยการปกครองเดียวกันแต่ไม่เคยมีการผสมผสานเข้าหากัน⁴

อังกฤษเข้ามาตั้งถิ่นฐานการค้าอย่างจริงจังในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในปลายคริสต์ศตวรรษที่ 18 ภายใต้การนำของ “บริษัทอินเดียตะวันออกของอังกฤษ” (British East India Company) โดยเข้าเกาะปีนังจากสุลต่านรัฐเคดาหีในปี ค.ศ. 1786 และในปี ค.ศ. 1819 ก็ได้เข้าเกาะสิงคโปร์จากสุลต่านแห่งยะโฮร์ที่อยู่ใต้อิทธิพลของดัตช์อีกชั้นหนึ่ง⁵ ต่อมาอังกฤษเจรจากับดัตช์เพื่อแบ่งเขตอิทธิพลของทั้งสองชาติในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ซึ่งนำไปสู่การลงนามร่วมกันใน “สนธิสัญญาอังกฤษ-ดัตช์” (Anglo-Dutch Treaty) ในปี ค.ศ. 1824 ซึ่งสนธิสัญญานี้ระบุว่า

---

² ข้อมูลจากเว็บไซต์กระทรวงมหาดไทยของมาเลเซีย <http://www.state.gov/r/pa/ei/bgn/2777.htm> สืบค้นเมื่อพฤษภาคม 2550

³ ก่อนการสถาปนาสหพันธรัฐมาเลเซีย ค.ศ. 1963 ดินแดนแห่งนี้เป็นที่รู้จักในนาม มลายา หรือ มลายู งานชิ้นนี้เลือกใช้คำว่ามลายาเพื่อแสดงมิติของดินแดน และใช้คำว่ามลายูเพื่อเรียกผู้คนที่ตั้งถิ่นฐานของดินแดนแห่งนี้

⁴ ดูรายละเอียดเรื่องพหุสังคมในมลายาและดินแดนใกล้เคียงใน Robert W. Hefner, “Introduction: Multiculturalism and Citizenship in Malaya, Singapore and Indonesia,” in *The Politics of Multiculturalism: Pluralism and Citizenship in Malaysia, Singapore and Indonesia*, ed. Robert W. Hefner (Honolulu Hawaii : University of Hawai'i Press, 2001), pp. 1-58.

⁵ ชัยโชค จุลศิริวงศ์, *การพัฒนาเศรษฐกิจและการเมืองมาเลเซีย* (กรุงเทพฯ: คปฟ, 2542), หน้า 7.

อังกฤษได้สิทธิ์ขยายอิทธิพลเหนือคาบสมุทรมลายา ขณะที่ดัตช์ได้สิทธิ์ขยายอิทธิพลในเขตหมู่เกาะทางใต้ของสิงคโปร์ลงไปซึ่งรวมทั้งชวาและสุมาตรา

ต่อมาในปี ค.ศ.1826 อังกฤษได้รวมเมืองการค้าของอังกฤษในแถบนี้เข้าด้วยกันเป็นเขตการปกครองแบบ “สเตรตส์ เซตเติลเมนต์” (Straits Settlements) และขยายอิทธิพลเข้าสู่ดินแดน มลายา มากขึ้นในปีค.ศ.1874 เมื่อเกิดเหตุการณ์ปะทะกันระหว่างกุลิชาวจีนในเหมืองแร่เขตเมืองลารุต (Larut) รัฐเปรัก อังกฤษจึงเสนอต่อสุลต่านแห่งเปรักว่าจะช่วยแก้ปัญหาให้โดยมีข้อแลกเปลี่ยนว่า สุลต่านต้องยอมให้อังกฤษเข้ามาดูแลการปกครองในเปรัก อันเป็นที่มาของ “สนธิสัญญาปังกอร์” (Pangkor Treaty) ซึ่งมีสาระสำคัญ คือสุลต่านต้องแต่งตั้ง “ที่ปรึกษา” (Resident) ชาวอังกฤษเข้ามาให้คำปรึกษาทางด้านการเมืองและนโยบายต่าง ๆ แต่ที่ปรึกษาต้องไม่แทรกแซงเรื่องศาสนาและประเพณีของชาวพื้นเมือง⁶ ต่อมารัฐมลายาอื่น ๆ เช่น สลังงอร์ ปาหัง เนกรีเซมบิลัน ก็ยอมทำสัญญาในลักษณะเดียวกันนี้กับอังกฤษ และในปี ค.ศ.1895 อังกฤษก็รวมรัฐเหล่านี้เข้าด้วยกันเป็น “รัฐในสหพันธรัฐมลายา” (Federated Malay State: FMS) และในปี ค.ศ.1909 เมื่ออังกฤษได้รัฐมลายาจากไทยอีก 4 รัฐ คือ เคดาห์ ปะลิส กลันตัน และตรังกานู จึงรวมรัฐเหล่านี้เข้าด้วยกันเป็น “รัฐนอกสหพันธรัฐมลายา” (Unfederated Malay State: UMS) ซึ่งต่อมาเยโฮร์ก็เข้าร่วมในกลุ่มรัฐนอกสหพันธรัฐมลายานี้ด้วยในปีค.ศ.1914⁷

ตลอดระยะเวลาที่ปกครองมลายาอังกฤษได้สร้างและทิ้งมรดกสำคัญประการหนึ่งให้แก่ มลายานั่นคือ “สภาพพหุสังคม” โดยหลังจากอังกฤษเข้าปกครองมลายาเพียงไม่นานก็พบว่าชาวมลายูไม่สามารถตอบสนองการพัฒนาเศรษฐกิจของระบบอาณานิคมได้เท่าที่ควร เนื่องจากชาวมลายูไม่นิยมทำงานเป็นลูกจ้างในพื้นที่เกษตรกรรมและอุตสาหกรรมของอังกฤษ ภาพเช่นนี้สะท้อนผ่านบันทึกของข้าราชการอังกฤษในมลายูในขณะนั้นว่า “...ชาวมลายูในคาบสมุทรมลายูเป็นผู้ที่เฉื่อยช้ามากที่สุดในโลก ลักษณะเช่นนี้รับรู้กันทั่วไปในกลุ่มคนที่ได้มีปฏิสัมพันธ์กับชาวมลายู พวกเขาไม่ได้ทำงานทั้งเพื่อตัวเองเพื่อรัฐบาล หรือเพื่อนายจ้าง พวกเขาสร้างบ้านด้วยไม้ไผ่และมุงด้วยใบจาก ปลูกข้าวแค่พอกินและหากับข้าวจากแม่น้ำและในป่า...เก้าในสิบของช่วงเวลาที่พวกเขาตื่นขึ้นมาพวกเขาจะนั่งบนม้านั่งใต้อุ้ม

---

⁶ ดูรายละเอียดใน Babara Watson Andaya and Leonard Y. Andaya, *A History of Malaysia* (Basingstoke (England): Palgrave, 2001), p. 158.

⁷ D. R. SarDesai, *British Trade and Expansion in Southeast Asia 1830-1914* (New Delhi: Allied Publishers Private, 1977), pp. 3-4.

เงา มองดูชาวจีนและชาวทมิฬสร้างถนน ทำงานในเมืองแร่ ทำเกษตรกรรม ทำปศุสัตว์และจ่ายภาษี ...”⁸ ภาวะเช่นนี้ทำให้อังกฤษต้องนำเข้าแรงงานจากดินแดนอื่น ๆ มาสู่มลายา

การอพยพชาวต่างชาติจำนวนมากเข้าสู่มลายาเป็นผลจากความต้องการแรงงานภาคสาธารณะของและจากผู้ประกอบการชั้นพื้นฐาน รวมถึงความต้องการของแรงงานต่างด้าวในเรื่องผลประโยชน์ทางการค้าและสิทธิการเป็นคนใต้ปกครองของอังกฤษ โดยก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2 มีคลื่นผู้อพยพสำคัญจาก 3 ทิศทางที่หลั่งไหลเข้าสู่มลายา ทิศทางแรก คือ คลื่นผู้อพยพจากทางเหนือ ได้แก่ ชาวจีน ทิศทางที่สอง คือ คลื่นผู้อพยพจากทางตะวันตก ได้แก่ ชาวอินเดีย และทิศทางที่สาม คือ คลื่นผู้อพยพจากทางใต้หรือจากเขตอาณานิคมของดัตช์ จำนวนของแรงงานอพยพเหล่านี้โดยเฉพาะชาวจีนและอินเดีย คือ พื้นฐานสำคัญของสภาพพหุสังคมในมลายา และการดำรงอยู่ของสภาพเช่นนี้จะนำไปสู่การที่แต่ละกลุ่มเชื้อชาตินำเอาประเด็นเรื่อง “ความหลากหลาย” ของเชื้อชาติมาเป็นประโยชน์ในทางการเมืองของกลุ่มเชื้อชาติตนในเวลาต่อมา

จุดกำเนิดของการเมืองเรื่องเชื้อชาติในมลายา

แม้ในยุคอาณานิคมจะมีผู้คนหลายเชื้อชาติเข้ามาใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมมลายา แต่ผู้คนเหล่านี้ก็ไม่เคยมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันโดยตรง เนื่องจากความแตกต่างในหลาย ๆ ด้านของคนเหล่านี้และนโยบาย “แบ่งแยกและปกครอง” ของอังกฤษ ซึ่งแบ่งที่อยู่อาศัย บทบาททางการเมืองและเศรษฐกิจของผู้คนหลากเชื้อชาติในมลายาออกจากกันตามความชำนาญในการประกอบอาชีพ เช่น ชาวมลายูมักเป็นเกษตรกรในเขตชนบท ชาวจีนมักตั้งรกรากในเขตเมืองที่มีอุตสาหกรรมเหมืองแร่ ขณะที่ชาวอินเดียตั้งรกรากในเขตเกษตรชานเมือง¹⁰ โดยแต่ละกลุ่มเหล่านี้ต้องติดต่อเชื่อมโยงถึงกันโดยผ่านคนกลางคืออังกฤษเท่านั้น ลักษณะเช่นนี้ทำให้ชุมชนของแต่ละเชื้อชาติมักปิดตัวเองจากความสัมพันธ์กับกลุ่มเชื้อชาติอื่น ๆ ซึ่งก่อให้เกิดห่างเหินและความไม่เข้าใจกันระหว่างกลุ่มเชื้อชาติต่าง ๆ และพัฒนาไปสู่อคติและความขัดแย้งระหว่างเชื้อชาติต่อมา

---

⁸ Alleyne Ireland, *The Far Eastern Tropics* (Westminster: A Constable, 1905), pp. 155-116, cited in Syed Hussien Alatas, *The Myth of the Lazy Native: A Study of the Image of the Malays, Filipinos and Javanese from the 16th to the 20th Century and its Function in the Ideology of Colonial Capitalism* (London: Frank Cass, 1977), p. 214. อ้างในไพไลดา ชัยศรี, *ผลกระทบของการปกครองของอังกฤษต่อความคิดทางการเมืองของชาวมลายูในรัฐมลายูที่เป็นสหพันธรัฐ ค.ศ. 1896-1941*, หน้า 67.

⁹ Saw Swee Hock, *The Population of Peninsular Malaysia* (Singapore: Institute of Southeast Asian Studies, 2007), pp. 10-11.

¹⁰ Edmund Terence Gomez and JOMO K.S., *Malaysia's Political Economy: Political Patronage and Profit*, (Cambridge: Cambridge University Press, 1999), p. 10-11.

อคติระหว่างเชื้อชาติในสังคมมลายาเริ่มแพร่ขยายขึ้นอย่างชัดเจนในช่วงทศวรรษ 1920 เป็นต้นมา โดยมีประเด็นทางเศรษฐกิจเป็นตัวเร่งให้เกิดความรู้สึกแตกต่างและขัดแย้งระหว่างเชื้อชาติขึ้น โดยเฉพาะชาวมลายูซึ่งไม่พอใจที่เห็นชาวต่างชาติจำนวนมากเข้ามาตั้งถิ่นฐานในมลายา ความไม่พอใจเช่นนี้เพิ่มสูงขึ้นเมื่อกลุ่มผู้อพยพสามารถสะสมทุนจนก้าวขึ้นเป็นเจ้าของกิจการและครอบครองส่วนแบ่งทางเศรษฐกิจในมลายาได้เป็นจำนวนมาก ขณะที่ชาวมลายูยังคงมีวิถีชีวิตและสถานะทางเศรษฐกิจไม่แตกต่างไปจากเดิมมากนัก ต่อมาความรู้สึกนี้ได้พัฒนาไปสู่การตื่นตัวทางการเมืองของชาวมลายู ขณะที่กลุ่มเชื้อชาติอื่น ๆ ที่เริ่มต้องการสิทธิพิเศษต่าง ๆ จากรัฐบาลอังกฤษเพิ่มขึ้นก็เริ่มมีกิจกรรมทางการเมืองของตนเองมากขึ้นเช่นกัน โดยที่แต่ละกลุ่มเชื้อชาติก็มักเคลื่อนไหวทางการเมืองโดยอิงแอบกับแนวคิดเรื่องผลประโยชน์ของกลุ่มเชื้อชาติของตน

สำหรับชาวมลายูแล้วจุดเริ่มต้นของการเคลื่อนไหวทางการเมืองสมัยใหม่ของพวกเขามาจากขบวนการชาตินิยม 3 กลุ่มสำคัญ กลุ่มแรก คือ กลุ่มนักเรียนชาวมลายูที่ไปศึกษาต่อในตะวันตกกลางและได้รับอิทธิพลเรื่องการปฏิรูปศาสนาและสังคมให้บริสุทธิ์ คนกลุ่มนี้ใช้อุดมการณ์ศาสนาเป็นศูนย์กลางยึดโยงสมาชิกและเสนอแนวคิดในเรื่องการฟื้นฟูศาสนาอิสลามและสังคมมลายาให้บริสุทธิ์ รวมถึงมีแนวคิดต่อต้านชาวต่างชาติ กลุ่มที่สอง คือ กลุ่มที่ผ่านการศึกษานิสิตในสถาบันการศึกษาเอกชนในมลายา มีแนวคิดทางการเมืองสมัยใหม่ ภาคภูมิใจในความเป็นมลายู และต่อต้านรัฐบาลอาณานิคม และกลุ่มที่สาม คือ กลุ่มชาวมลายูชนชั้นสูงที่ได้รับการศึกษาแบบอังกฤษ มีแนวคิดอนุรักษนิยมและยินดีทำงานการเมืองร่วมกับอังกฤษ กระทั่งเห็นว่าชาวต่างชาติเริ่มได้สิทธิพิเศษจากอังกฤษมากขึ้นจึงเคลื่อนไหวทางการเมืองเพื่อเรียกร้องสิทธิต่าง ๆ จากอังกฤษ ซึ่งต่อมาทั้งสามกลุ่มนี้จะค่อย ๆ ก่อตั้งขบวนการทางการเมืองของตนเองขึ้นซึ่งจะเป็นรากฐานของขบวนการทางการเมืองสมัยใหม่ของชาวมลายูในเวลาต่อมา¹¹

ส่วนชาวจีนเป็นกลุ่มเชื้อชาติที่ตื่นตัวทางการเมืองรวดเร็วที่สุดและมีความกระตือรือร้นทางการเมืองสูงที่สุดเมื่อเทียบกับกลุ่มเชื้อชาติอื่น ๆ ในมลายา แต่ในระยะแรกชาวจีนในมลายาก็ให้ความสนใจต่อความเปลี่ยนแปลงทางการเมืองในแผ่นดินจีนเป็นหลัก เพราะตั้งแต่ต้นคริสต์ศตวรรษที่ 20 ถึงช่วงสงครามโลกครั้งที่สอง มีเหตุการณ์สำคัญทางการเมืองเกิดขึ้นในจีนหลายประการ เช่น การเคลื่อนไหวของดร.ซุน ยัต เซิน เพื่อเปลี่ยนแปลงระบอบการปกครองของจีนในปี ค.ศ.1911 การก่อตั้งพรรคกั๋ว มิน ตัง (Kua Min Tang) ในปีค.ศ.1912 การก่อตั้งพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยในปี ค.ศ.1921 เป็นต้น ซึ่งความเคลื่อนไหวทางการเมืองเหล่านี้มีอิทธิพลต่อชาวจีนมลายาเป็นอย่างมาก ดัง

¹¹ ดูรายละเอียด ใน William R. Roff, *The Origins of Malay Nationalism*, (London: Yale University Press, 1967).

จะเห็นได้จากการรวมกลุ่มหรือการก่อตั้งพรรคการเมืองของชาวจีนในมลายาในช่วงเวลาดังกล่าวก็ดำเนินไปโดยสอดคล้องกับสถานการณ์ทางการเมืองในแผ่นดินจีน เช่น การก่อตั้งพรรคก๊กมินตั๋งชาวมลายา และพรรคคอมมิวนิสต์แห่งมลายา เป็นต้น แต่ต่อมาในช่วงก่อนหน้าสงครามโลกครั้งที่สอง จะเริ่มต้นขึ้นชาวจีนในมลายาก็ให้ความสำคัญกับการเมืองในมลายามากขึ้น โดยเริ่มเรียกร้องสิทธิต่าง ๆ เพิ่มเติมจากที่เคยได้รับจากรัฐบาลอังกฤษ แต่การเคลื่อนไหวทางการเมืองที่โดดเด่นที่สุดของชาวจีนในมลายาเกิดขึ้นในช่วงสงครามโลกครั้งที่สอง โดยเฉพาะการก่อตั้ง “กองทัพประชาชนชาวมลายาเพื่อต่อต้านญี่ปุ่น” (Malayan People's Anti-Japanese Army: MPAJA) ที่มีกำลังพลราว 7,000 นาย¹² ซึ่งกระบวนการนี้มีส่วนสำคัญในการสร้างความเป็นหนึ่งเดียวกันของชาวจีนและเป็นพื้นฐานสำคัญของการเคลื่อนไหวทางการเมืองของชาวจีนในมลายาในเวลาต่อมา

ส่วนชาวอินเดียในมลายานั้น ก่อนหน้าสงครามโลกครั้งที่สองจะเริ่มต้นขึ้นพวกเขายังไม่สนใจการเมืองในมลายามากนัก เพราะคนเหล่านี้คิดว่าพวกตนมิใช่กลุ่มชุมชนถาวรในมลายาจึงให้ความสนใจกับการเมืองในประเทศบ้านเกิดเมืองนอนของตนเป็นหลัก ขณะเดียวกันความแตกต่างของชาวอินเดียในมลายาทั้งในเรื่องเชื้อชาติ วรรณะ ศาสนา ก็เป็นอุปสรรคสำคัญที่ขัดขวางการรวมตัวทางการเมืองของชาวอินเดียในมลายาเช่นกัน¹³ ขบวนการทางการเมืองของชาวอินเดียในมลายาเริ่มมีบทบาทมากขึ้นในช่วงสงครามโลกครั้งที่สองเพราะกองทัพญี่ปุ่นให้การสนับสนุนขบวนการชาตินิยมอินเดียโดยหวังให้ร่วมมือกันต่อต้านอังกฤษ ทำให้หนักการเมืองอินเดียหลายคนหลบหนีเข้ามายังมลายาและก่อตั้งขบวนการต่าง ๆ ของชาวอินเดียในมลายาขึ้น อย่างไรก็ตามขบวนการเหล่านี้ก็เสื่อมบทบาทลงพร้อมความพ่ายแพ้ของกองทัพญี่ปุ่น แต่แนวคิดทางการเมืองบางประการก็มีส่วนกระตุ้นความคิดทางการเมืองของชาวอินเดียในมลายาต่อมา

ด้วยเงื่อนไขและปัจจัยต่าง ๆ ในยุคอาณานิคมส่งผลให้กลุ่มเชื้อชาติที่มีความแตกต่างหลากหลายต้องเข้ามาอาศัยอยู่ร่วมกันในดินแดนมลายา เงื่อนไขและปัจจัยเหล่านี้มีส่วนสำคัญในการกระตุ้นให้คนเหล่านี้รู้สึกสนใจและต้องการมีส่วนร่วมในการเคลื่อนไหวทางการเมืองมากขึ้น และเนื่องจากแต่ละกลุ่มเชื้อชาติต้องการปกป้องผลประโยชน์ทางการเมืองและเศรษฐกิจของกลุ่มเชื้อชาติตน ก็ทำให้แนวคิดเรื่องเชื้อชาติเข้ามาเจือปนกับแนวคิดและการเคลื่อนไหวทางการเมืองของกลุ่มเชื้อชาติต่าง ๆ ที่อาศัยอยู่ในมลายาอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ซึ่งลักษณะเช่นนี้จะมีผลอย่างยิ่งต่อการกำหนดทิศทางและพัฒนาการเมืองทางการเมืองของกลุ่มเชื้อชาติต่าง ๆ ในมลายาต่อมา

¹² Babara Watson Andaya and Leonard Y. Andaya, *A History of Malaysia*, p. 262.

¹³ Rajeswary Ampalavanar, *The Indian Minority and Political Change in Malaya 1945-1957*, p. 2-3.

กำเนิดพรรคอัมโนและการต่อสู้เพื่อพิทักษ์สิทธิของชาวมลายู

นับตั้งแต่ที่ชาวมลายูเริ่มไม่พอใจต่อกลุ่มชาวต่างชาติมากขึ้น ก็ทำให้พวกเขาพยายามเรียกร้องสิทธิต่าง ๆ ให้ได้เท่ากับหรือมากกว่ากลุ่มเชื้อชาติอื่น ๆ อยู่เสมอ และความตึงเครียดนั้นก็มักพัฒนาไปสู่ความเคลื่อนไหวทางการเมือง ซึ่งการเคลื่อนไหวทางการเมืองเหล่านั้นก็เจือปนกับแนวคิดเรื่อง “เชื้อชาติ” อยู่เสมอ ซึ่งตัวอย่างสำคัญในกรณีนี้ คือ การก่อตั้ง “พรรคองค์การสหมลายาแห่งชาติ” หรือที่รู้จักกันดีว่า “อัมโน” (United Malays National Organization: UMNO) ขึ้นในปีค.ศ. 1946 โดยการรวมชาวมลายูหลายกลุ่มเข้าด้วยกันและประกาศตนอย่างชัดเจนถึงบทบาทในการเป็นตัวแทนผู้พิทักษ์สิทธิต่าง ๆ ของชาวมลายูในสภาวะพหุสังคมของมลายา

จุดเริ่มต้นของการก่อตั้งพรรคอัมโนมีที่มาจากกรณีที่รัฐบาลอังกฤษกลับเข้ามาปกครอง มลายา อีกครั้งหนึ่งหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 พร้อมกับนำเสนอแผนการปกครองรูปแบบใหม่ คือ แผนการ “สหภาพมลายา” ซึ่งมีเนื้อหาดังนี้ 1.สหภาพมลายาประกอบด้วยดินแดน 3 ส่วน คือ 4 รัฐในกลุ่มสหพันธรัฐมลายา 5 รัฐในกลุ่มรัฐนอกสหพันธรัฐมลายา รวมทั้งมะละกาและปีนัง 2.รัฐมลายาทุกรัฐรวมเข้าด้วยกันภายใต้อำนาจของรัฐบาลกลาง ซึ่งมีข้าหลวงอังกฤษเป็นผู้มีอำนาจสูงสุด มีหน้าที่ออกกฎหมายต่าง ๆ และสามารถบังคับใช้ได้ทันที ส่วนบรรดาสุลต่านต้องสละอำนาจของตนลงโดยสิ้นเชิงและลดฐานะลงเป็นเพียง “ที่ปรึกษา” เท่านั้น 3.ชนพื้นเมืองทุกเชื้อชาติที่อาศัยอยู่ในดินแดนมลายาจะได้รับสิทธิเท่าเทียมกันในฐานะพลเมืองของประเทศ¹⁴ แผนการสหภาพมลายาสร้างความไม่พอใจให้แก่ชาวมลายูทุกชนชั้นเพราะก่อนหน้านี้อังกฤษปกครอง มลายาเพียงหลวม ๆ และยังคงให้สิทธิทางการเมืองบางประการแก่ชนชั้นปกครองชาวมลายู รวมทั้งยอมให้สิทธิพิเศษทางการเมืองและสังคมแก่ชาวมลายูมากกว่ากลุ่มเชื้อชาติอื่น ๆ ในมลายา ดังนั้นแผนการนี้จึงเป็นการเปลี่ยนโครงสร้างทางการเมืองและสังคมครั้งสำคัญซึ่งชาวมลายูไม่อาจรับได้และนำไปสู่การชุมนุมเพื่อหาแนวทางในการต่อต้านแผนการดังกล่าว

หลังการประกาศแผนการสหภาพมลายาไม่นานนักชาวมลายูจำนวนมากก็มาประชุมร่วมกัน ในวันที่ 1-4 มีนาคม ค.ศ.1946 ณ สโมสรสุลต่านสุไลมาน (Sultan Suleiman Club) ในกัวลาลัมเปอร์ โดยมีดาโต๊ะ ออนัน บิน จาฟาร์ มุขมนตรีแห่งยะโฮร์เป็นประธานการประชุมของตัวแทนชาวมลายูกว่า 400 คน จาก 41 กลุ่มการเมืองทั่วทั้งมลายาและมีชาวมลายูอีกนับหมื่นคนมาชุมนุมอยู่รอบ ๆ สถานที่จัดการประชุม¹⁵ ดาโต๊ะ ออนัน กล่าวถึงการชุมนุมใหญ่ของชาวมลายูในครั้งนี้ว่าเพราะต้องการ “...

¹⁴ ดูรายละเอียดใน ชัยโชค จุลศิริวงศ์, การพัฒนาเศรษฐกิจและการเมืองมาเลเซีย, น. 15-16.

¹⁵ N.J. Funston, *Malays Politics in Malaysia: A study of the United Malays National Organization and Parti Islam* (Kuala Lumpur: Education Books (Asia), 1980), p. 76.

ยกระดับและพิทักษ์ความมั่นคงของเชื้อชาติของเรา...และ...เพื่อสร้างความมั่นใจว่าบ้านเกิดและเชื้อชาติของเราจะมั่นคงและปลอดภัย...รวมทั้ง...ขจัดความอับอายที่มีผู้กระทำต่อเชื้อชาติของเรา...”¹⁶ การประชุมครั้งนี้ได้ข้อสรุปว่ากลุ่มการเมืองของชาวมลายูทั้งหมดจะรวมเข้าด้วยกันเพื่อต่อต้านนโยบายสหภาพมลายา ต่อมา ดาโต๊ะ ออนัน ได้เรียกประชุมบรรดาตัวแทนชาวมลายูเป็นการฉุกเฉินในวันที่ 29-30 มีนาคม ค.ศ.1946 เพื่อเรียกร้องให้ชาวมลายูต่อต้านพิธีสถาปนาสหภาพมลายาและพิธีเข้ารับตำแหน่งของข้าหลวงแห่งสหภาพมลายาที่จะจัดขึ้นในวันที่ 1 เมษายน ค.ศ.1946 หลังการประชุมฉุกเฉินครั้งนี้สุดท้ายทั้งพากันปฏิเสธการเข้าร่วมในพิธีดังกล่าวของอังกฤษ ขณะที่ชาวมลายูทั่วไปก็ออกมาเดินขบวนต่อต้านพิธีนี้และใส่สายคาดสีขาวยบนหมวกสีดำเพื่อเป็นสัญลักษณ์แสดงการไว้ทุกข์ต่อการสูญเสียสิทธิที่มีมาแต่กำเนิด (birthright) และอิสรภาพ (liberty) ของชาวมลายู¹⁷ ต่อมา ดาโต๊ะ ออนัน บิน จาฟาร์ได้ประกาศสถาปนาแนวร่วมทางการเมืองดังกล่าวขึ้นเป็นพรรคอัมโนในการประชุมสภามลายูครั้งที่ 3 ที่ยะโฮร์ บารู ในวันที่ 11 พฤษภาคม ค.ศ.1946 และนับตั้งนั้นพรรคอัมโนก็สถาปนาตนเองเป็น “ตัวแทน” ของชาวมลายูภายใต้สภาพพหุสังคมมาโดยตลอด

ในระยะแรกพรรคอัมโนต้องเผชิญกับเงื่อนไขสำคัญหลายด้าน เช่น ต้องแสวงหาการยอมรับจากชาวมลายูทั้งหมด ต้องเป็นตัวแทนของชาวมลายูในการเจรจากับรัฐบาลอังกฤษและต้องแข่งขันทางการเมืองกับกลุ่มหรือองค์กรทางการเมืองอื่น ๆ ที่ก่อตั้งขึ้นในเวลาเดียวกัน ลักษณะเช่นนี้ทำให้พรรคอัมโนต้องเร่งหาฐานมวลชนเพื่อสนับสนุนกิจกรรมทางการเมืองของพรรค ซึ่งกลุ่มมวลชนที่เป็นเป้าหมายสำคัญทางการเมืองพรรคอัมโนก็คือ “ชาวมลายู” ในการนี้พรรคอัมโนมีกลยุทธ์สำคัญในการแสวงหาการสนับสนุนจากชาวมลายู คือ การใช้แนวคิดเรื่อง “เชื้อชาติ” มาปลุกกระดมและแสวงหาการสนับสนุนจากประชาชน ซึ่งการใช้แนวคิดเรื่องเชื้อชาติมาเป็นประโยชน์ทางการเมืองแก่พรรคอัมโนในระยะนี้มีลักษณะสำคัญ 2 ประการ คือ การสร้างสำนึกร่วมเรื่อง “เชื้อชาติมลายู” และการสร้าง “ความเป็นอื่น” หรือ “ความเป็นปรปักษ์” กับกลุ่มเชื้อชาติอื่น ๆ ซึ่งการดำเนินงานทางการเมืองที่สำคัญของพรรคอัมโนที่สะท้อนสะท้อนแนวคิดเรื่องเชื้อชาติอย่างชัดเจน คือ การต่อต้านสหภาพมลายาและการสนับสนุนการสถาปนาสหพันธรัฐมลายา

ถึงแม้ว่าแผนการสหภาพมลายามีข้อบกพร่องหลายประการ แต่แผนการนี้ก็มิมีประโยชน์ต่อพรรคอัมโนในการสร้างความรู้สึกเป็นเอกภาพในหมู่ชาวมลายูทั้งหมด เพราะแผนการนี้รวมรัฐมลายาทั้งหมดเข้าอยู่ภายใต้หน่วยการปกครองเดียวกันทำให้มลายาเกิดพื้นฐานของ “รัฐชาติ” ที่เป็นหนึ่ง

¹⁶ N.J. Funston, *Malays Politics in Malaysia: A study of the United Malays National Organization and Parti Islam*, pp. 76-77.

¹⁷ Gordon P. Means, *Malaysian Politics*, p. 99.

เดียวกันชัดเจนขึ้น เพราะแม้ในอดีตชาวมลายูเคยมี “จุดร่วม” ในเรื่องเชื้อชาติและศาสนา แต่เนื่องจากมลายาประกอบไปด้วยรัฐต่าง ๆ ชาวมลายูในแต่ละรัฐจึงไม่เคยยอมรับว่าพวกตนมีองค์อธิปัตย์ร่วมกัน ทั้งยังไม่เคยมีราชวงศ์หรือผู้ปกครองใดเพียงหนึ่งเดียวที่มีอำนาจปกครองเป็นที่ยอมรับทั่วทั้งดินแดนมลายา ลักษณะเช่นนี้ทำให้ชาวมลายูไม่เคยมีสำนึกเรื่องชาติร่วมกัน เพราะชาวมลายูมักอ้างอิงตนเองกับการเป็นข้าแผ่นดินของกษัตริย์องค์ใดองค์หนึ่งในรัฐใดรัฐหนึ่งเท่านั้น สิ่งเหล่านี้จึงเป็นอุปสรรคขัดขวางความรู้สึกอันหนึ่งอันเดียวของชาวมลายูทั้งหมด¹⁸ การที่พรรคอัมโนใช้แนวคิดเรื่องเชื้อชาติมลายูมาปลุกกระดมมวลชนจึงกระตุ้นให้ชาวมลายูทุกรัฐตระหนักถึงการมีสายเลือดร่วมกัน และตระหนักถึงสถานะในการเป็นเจ้าของดินแดนมลายา ซึ่งนอกจากสิ่งเหล่านี้เป็นพื้นฐานในการสร้างสำนึกเรื่องชาติแล้วก็ยังทำให้พรรคอัมโนได้รับการสนับสนุนจากชาวมลายูเพิ่มมากขึ้นอีกด้วย ซึ่งที่สุดแล้วแรงสนับสนุนของมวลชนชาวมลายูที่มากขึ้นรวมถึงการต่อรองที่มีประสิทธิภาพของพรรคอัมโนทำให้อังกฤษประกาศว่าจะยกเลิกแผนการสหภาพมลายา และรัฐบาลอังกฤษก็เลือกให้พรรคอัมโนเป็นตัวแทนของชาวมลายูเพื่อร่วมเจรจาหาแนวทางใหม่ในการปกครองมลายาอีกด้วย จึงกล่าวได้ว่าการที่พรรคอัมโนนำแนวคิดเรื่องเชื้อชาติมาใช้ในระยะนี้จึงประสบความสำเร็จเป็นอย่างดี

การเคลื่อนไหวทางการเมืองของพรรคอัมโนและชาวมลายูทำให้อังกฤษต้องจัดตั้งคณะกรรมการปฏิบัติงานร่วมกันขึ้นในเดือนกรกฎาคม ค.ศ.1946 เพื่อหาทางแก้ไขปัญหาการปกครองแบบสหภาพมลายาและร่างแผนการปกครองฉบับใหม่ คณะกรรมการดังกล่าวประกอบด้วยข้าราชการอังกฤษ 6 คน ตัวแทนจากพรรคอัมโน 2 คน และตัวแทนจากบรรดาสุลต่านมลายู 4 พระองค์ ประธานของคณะกรรมการนี้คือ มัลคอล์ม แมคโดนัลด์ (Malcolm McDonald) ข้าหลวงใหญ่ของอังกฤษประจำภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้¹⁹ คณะกรรมการชุดนี้ทำงานร่วมกันเพื่อหาแนวทางการปกครองมลายา กระทั่งประสบผลสำเร็จเมื่อรัฐบาลอังกฤษประกาศยกเลิกการปกครองแบบสหภาพมลายาในวันที่ 31 มกราคม ค.ศ.1948 และประกาศใช้รูปแบบการปกครองแบบสหพันธรัฐมลายา (Federation of Malaya) เมื่อ 1 กุมภาพันธ์ ค.ศ.1948

แผนการสหพันธรัฐมลายาเสนอให้รวมรัฐมลายา 9 รัฐ และปีนัง มะละกาเข้าด้วยกันเป็นสหพันธรัฐโดยมีรัฐบาลกลางปกครองแต่ยังคงให้สิทธิบางประการแก่รัฐบาลของแต่ละรัฐ เช่น ให้สิทธิในการออกกฎหมายที่ใช้ในระดับท้องถิ่น การยอมรับสถานะของสุลต่านว่าเป็นกษัตริย์ภายใต้รัฐธรรมนูญ สงวนสิทธิพิเศษเรื่องการถือสัญชาติและสิทธิการเป็นพลเมืองให้แก่ชาวมลายู เป็นต้น

¹⁸ เอ. ซี. มิลเนอร์. เกอราจาอัน วัฒนธรรมการเมืองมลายูในยุคก่อนอรุณรุ่งของระบอบอาณานิคม. (กรุงเทพฯ: เมืองโบราณ, 2551), หน้า 70-71. และ Gordon P. Means, *Malaysian Politics*, p. 20.

¹⁹ Leon comber, 13 May 1969: A Historical Survey of Sino-Malay Relations, p. 33.

แผนการสหพันธรัฐมลายาแสดงให้เห็นถึงการยอมรับที่มีต่อสิทธิพิเศษของชาวมลายู สถานะตามรัฐธรรมนูญของสุลต่าน รวมถึงการอนุญาตและการจำกัดสิทธิการเป็นพลเมืองแก่ผู้ที่มีเชื้อชาวมลายู²⁰ สำหรับกรณีของสถาบันสุลต่านนั้นสหพันธรัฐมลายาทำให้สถาบันสุลต่านกลายเป็นสถาบันกษัตริย์ภายใต้รัฐธรรมนูญ (Constitutional Monarchy) คือ รับรองความชอบธรรมของสถาบันกษัตริย์ไว้เป็นลายลักษณ์อักษรในรัฐธรรมนูญเพื่อจะเป็นสัญลักษณ์ในการพิทักษ์สิทธิ (rights) และสิทธิพิเศษ (privileges) ของชาวมลายู²¹ ดังนั้นแม้เดิมที่รัฐบาลอังกฤษเคยคิดสร้างความเป็นเอกภาพให้แก่มหาชาติในมลายาผ่านแผนการสหภาพมลายา แต่เมื่อได้รับการต่อต้านอย่างรุนแรงจากชาวมลายูก็ทำให้อังกฤษต้องยกเลิกแนวทางดังกล่าว และหันมากลับมาให้สิทธิพิเศษแก่ชาวมลายูมากกว่ากลุ่มเชื้อชาติอื่น ๆ อีกครั้งหนึ่งผ่านแผนการสหพันธรัฐมลายา ขณะเดียวกันรัฐมลายาต่าง ๆ ก็สามารถรักษาอำนาจบางส่วนของตนไว้ได้โดยไม่ต้องถูกรวบอำนาจทั้งหมดไปขึ้นตรงต่อรัฐบาลกลางดังเช่นที่เคยกำหนดไว้ในแผนการสหภาพมลายา²²

การปรับเปลี่ยนรูปแบบการปกครองมาเป็นแบบสหพันธรัฐมลายายังเปิดโอกาสให้ชาวมลายูเข้ามามีบทบาทในการบริหารราชการแผ่นดินมากขึ้น โดยข้าหลวงใหญ่แห่งอังกฤษประจำ มลายา (High Commissioner) ซึ่งประจำอยู่ที่กัวลาลัมเปอร์ได้เริ่มแต่งตั้งบุคคลนอกวงราชการให้เข้ามาทำหน้าที่ในส่วนบริหารและนิติบัญญัติของรัฐบาลแห่งสหพันธรัฐ โดยในส่วนของฝ่ายนิติบัญญัติได้แต่งตั้งตัวแทนของมุขมนตรีจาก 9 รัฐมลายา และชาวมลายูจากภาคส่วนต่าง ๆ ถึง 31 คน ขณะที่มีตัวแทนชาวจีน 14 คน ชาวอินเดีย 5 คน ชาวยุโรปที่มีเชื้อช้ำราชการ 7 คน ช้ำราชการอังกฤษ 15 คน และมีชาวศรีลังกาและลูกครึ่งเอเชีย-ยุโรปอย่างละ 1 คน²³ โครงสร้างใหม่ของการเมืองมลายาสะท้อนให้เห็นว่านอกจากชาวมลายูจะได้รับความภูมิใจในเชื้อชาติ กลับคืนมาแล้ว ก็ยังได้รับโอกาสในการเข้าร่วมปกครองสหพันธรัฐมลายาอีกด้วย

นอกจากนี้ชาวมลายูยังได้รับสิทธิพิเศษเหนือกลุ่มเชื้อชาติอื่น ๆ ในมลายาในเรื่องเป็นพลเมืองของดินแดนมลายา เนื่องจากอังกฤษยอมรับว่าชาวมลายูควรได้สิทธิการเป็นพลเมืองของสหพันธรัฐมลายาโดยกำเนิด แต่ผู้ที่มีเชื้อชาวมลายูจะได้สิทธิการเป็นพลเมืองของสหพันธรัฐมลายาก็ต่อเมื่อถือกำเนิดในมลายา และต้องมีบิดาและมารดาถือกำเนิดในมลายาและต้องอาศัยในมลายามาไม่น้อยกว่า 15 ปี

---

²⁰ Stanley S. Bedlington, *Malaysia and Singapore: The Building of New State*, (Ithaca New York: Cornell University Press, 1978), p. 74.

²¹ Cheah Boon Kheng, *Malaysia: The Making of a Nation*, p. 17.

²² ดูรายละเอียดใน Albert Lau, *The Malayan Union Controversy 1942-1948*, p. 11.

²³ J. M. Gullick, *Malasia* (London: Ernest Benn Limited, 1969), p. 124.

สำหรับชาวต่างชาติที่ไม่ได้เกิดในมลายาต้องพิสูจน์ได้ว่าเคยอาศัยในมลายาติดต่อกันอย่างน้อย 10-15 ปี ทั้งยังต้องมีความประพฤติดี ไม่มีประวัติเป็นอาชญากร และต้องมีความรู้ในภาษาอังกฤษและภาษามลายูดีพอสมควร²⁴ ดังนั้นแผนการสหพันธรัฐมลายาจึงทำให้ชาวมลายูได้รับสิทธิการเป็นพลเมืองมากกว่ากลุ่มเชื้อชาติอื่น ๆ อย่างเห็นได้ชัด ซึ่งสำมะโนประชากรในปี ค.ศ. 1950 ระบุจำนวนผู้ที่ได้รับสิทธิการเป็นพลเมืองของสหพันธรัฐมลายาจำแนกตามกลุ่มเชื้อชาติ ดังนี้ ชาวมลายู จำนวน 2,579,914 คน คิดเป็นร้อยละ 49.4 ของประชากรทั้งประเทศได้สิทธิการเป็นพลเมือง 2,500,000 คน คิดเป็นร้อยละ 76.3 ของผู้ได้รับสิทธิเป็นพลเมืองทั้งหมด ส่วนชาวจีนจำนวน 2,011,072 คน คิดเป็นร้อยละ 38.5 ของประชากรทั้งประเทศได้สิทธิการเป็นพลเมือง 230,000 คน คิดเป็นร้อยละ 7 ของผู้ได้รับสิทธิเป็นพลเมืองทั้งหมด²⁵

การที่อังกฤษหันมาให้ความสำคัญกับชาวมลายูมากกว่ากลุ่มเชื้อชาติอื่น ๆ ในมลายานำไปสู่การตั้งข้อสังเกตว่าหากอังกฤษยังคงใช้การปกครองแบบสหภาพมลายาต่อมลายาจะกลายเป็นรัฐของ “ชาวมลายู” ทุกเชื้อชาติมากกว่าที่จะเป็นเพียงรัฐของ “ชาวมลายู” อย่างเช่นที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน เพราะเมื่ออังกฤษให้สิทธิพิเศษต่าง ๆ ชาวมลายูมากกว่ากลุ่มเชื้อชาติอื่น ๆ แล้ว ก็ทำให้ชาวมลายูสามารถใช้ข้อได้เปรียบนี้ผูกขาดการปกครองประเทศที่ประกอบไปด้วยคนหลายเชื้อชาติในที่สุด²⁶ ซึ่งแนวคิดนี้สอดคล้องกับแนวทางพรรคสหภาพประชาธิปไตยมลายา (Malayan Democratic Union: MDU) ซึ่งมีบทบาททางการเมืองในมลายาในเวลาดังกล่าวและเรียกร้องให้แก้ไขปัญหาคความขัดแย้งระหว่างเชื้อชาติด้วยการสร้างความรู้สึกร่วมกันว่าทุกเชื้อชาติที่อาศัยในมลายาคือ “ชาวมลายู” ที่มีสิทธิมีเสียงเท่าเทียมกัน²⁷ ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่าผลของการยกเลิกแผนการสหภาพมลายาและเริ่มต้นใช้แผนการสหพันธรัฐมลายานั้นเป็นชัยชนะที่สำคัญของ “เชื้อชาติ” มลายูภายใต้การนำของพรรคอัมโนนั่นเอง

อาจกล่าวได้ว่าในระยะแรกของการเคลื่อนไหวทางการเมืองพรรคอัมโนได้แสดงตนเองเป็น “ตัวแทนทางการเมือง” และ “ผู้พิทักษ์สิทธิ” ต่าง ๆ ของชาวมลายูอย่างชัดเจน และบ่อยครั้งที่ทำให้พรรคอัมโนต้องมีท่าทีอันแข็งกร้าวต่อกลุ่มเชื้อชาติอื่น ๆ ที่อาศัยอยู่ในมลายา แต่ก็ด้วยท่าทีเช่นนี้เองที่

---

²⁴ K.J. Ratnam, *Communalism and The Political Process in Malaya*, (Kuala Lumpur: Oxford University Press, 1965), p. 76-77.

²⁵ ดูสถิติเหล่านี้ใน K.J. Ratnam, *Communalism and The Political Process in Malaya*, (Kuala Lumpur: Oxford University Press, 1965), p. 84

²⁶ ดูรายละเอียดใน Cheah Boon Kheng, *Malaysia: The Making of a Nation*, p. 2.

²⁷ ชูสิทธิ์ พงศ์พัฒน์, “พรรคสหภาพประชาธิปไตยมลายา: ความเคลื่อนไหวของกลุ่ม “ปัญญาชน” ระหว่างค.ศ. 1945-1948” ใน *วารสารธรรมศาสตร์* เล่มที่ 3 ปีที่ 12 (กันยายน 2526): 199-200

ทำให้พรรคอัมโนได้รับการสนับสนุนอย่างกว้างขวางจากชาวมลายู ซึ่งภาวะดังกล่าวทำให้พรรคอัมโนและชาวมลายูสามารถบรรลุสู่เป้าหมายทางการเมืองที่วางไว้ได้ แต่อีกด้านหนึ่งท่าทีเช่นนี้ของพรรคอัมโนก็ส่งผลกระทบต่อกลุ่มเชื้อชาติอื่น ๆ ในมลายาเช่นกัน โดยเฉพาะในกลุ่มชาวจีนและอินเดียที่ต้องสูญเสียสิทธิที่ควรจะได้รับจากรัฐบาลอังกฤษไป อย่างไรก็ตามนโยบายทางการเมืองของพรรคอัมโนที่อิงกับแนวคิดเรื่อง “เชื้อชาติ” ก็ต้องปรับเปลี่ยนครั้งสำคัญเมื่ออังกฤษประกาศว่าจะยอมให้เอกราชแก่มลายูก็ต่อเมื่อพิจารณาเห็นแล้วว่าผู้คนหลากหลายเชื้อชาติในมลายาสามารถดำเนินงานทางการเมืองร่วมกันได้เป็นอย่างดี²⁸ ท่าทีเช่นนี้ของอังกฤษเป็นเงื่อนไขสำคัญที่มีผลต่อการกำหนดนโยบายและการทำงานทางการเมืองของพรรคอัมโน เพราะแม้ว่าเอกราชคือเป้าหมายสูงสุดของชาวมลายูแต่ที่ผ่านมามีพรรคอัมโนก็มุ่งเน้นในเรื่องสถานะและสิทธิพิเศษของชาวมลายูและมีท่าทีแข็งกร้าวต่อกลุ่มเชื้อชาติต่าง ๆ มาโดยตลอด ดังนั้นจึงเป็นบททดสอบที่สำคัญของพรรคอัมโนในการแสวงหาจุดสมดุลระหว่างภาวะขัดแย้งที่เกิดขึ้นจากเงื่อนไขใหม่นี้

การประสานผลประโยชน์ระหว่างเชื้อชาติและหนทางสู่เอกราช

หลังจากรัฐบาลอังกฤษและพรรคอัมโนได้ร่วมมือกันในการแก้ไขปัญหาคดีแผนการสหภาพมลายูก็ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างทั้งสองฝ่ายพัฒนาไปในทางที่ดีขึ้น และในช่วงต้นปีต่อมาอังกฤษก็ประกาศว่าจะคืนเอกราชให้แก่มลายู ทั้งนี้อังกฤษเริ่มเปิดโอกาสให้ผู้คนในมลายามีส่วนร่วมกับการเมืองการปกครองและการบริหารประเทศเพิ่มขึ้น โดยในปี ค.ศ. 1951 รัฐบาลแห่งสหพันธรัฐมลายูได้แต่งตั้งข้าราชการและบุคคลภายนอกเข้าดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีในหลาย ๆ กระทรวง ซึ่งในการนี้ดาโต๊ะ ออนัน บิน จาฟารีในฐานะตัวแทนชาวมลายูได้รับเลือกให้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยซึ่งเป็นกระทรวงที่มีบทบาทในการดูแลรักษาความสงบเรียบร้อยในบ้านเมือง อย่างไรก็ตามอังกฤษยังคงสงวนสิทธิ์ในการรับผิดชอบบางหน่วยงาน เช่น กระทรวงเศรษฐกิจ (Economics Affairs) กระทรวงกลาโหม กระทรวงชาวจีน (Chinese Affairs) การรถไฟและท่าเรือ เป็นต้น²⁹ กระบวนการนี้แสดงให้เห็นว่าอังกฤษเริ่มเปิดโอกาสให้ผู้คนในมลายามีโอกาสเรียนรู้ระบบการบริหารราชการมากขึ้น แต่อังกฤษก็ยังไม่ไว้วางใจให้ชาวมลายูเข้ามาดูแลชาวจีนอย่างเต็มตัว ซึ่งสะท้อนให้เห็นนโยบายแบ่งแยกและปกครองของอังกฤษที่ดำเนินมาอย่างต่อเนื่องและปัญหาอคติระหว่างเชื้อชาติซึ่งยังดำรงอยู่นั่นเอง

²⁸ Syed Husin Ali, *The Malay: Their Problems and Future*, (Kuala Lumpur: Heinemann Asia, 1978), p. 19.

²⁹ ดูรายละเอียดใน Gordon P. Means, *Malaysian Politics*, pp. 59-61.

หลังจากรัฐบาลอังกฤษเปิดโอกาสให้ประชาชนในมลายาได้มีส่วนร่วมกับการเมืองการปกครองมากขึ้น พรรคอัมโนก็เปลี่ยนเป้าหมายและนโยบายของพรรคมาสู่การเรียกร้องเอกราชอย่างเต็มตัว โดยเปลี่ยนคำขวัญของพรรคจาก “มลายูจงเจริญ” มาเป็น “เอกราช” แต่ก่อนที่พรรคอัมโนจะได้ดำเนินการเพื่อเรียกร้องเอกราชอย่างเต็มตัวก็เกิดข้อขัดแย้งรุนแรงภายในพรรค เนื่องมาจากความเห็นที่แตกต่างกันในประเด็นเรื่อง “เชื้อชาติ” และ “เอกราช” ความขัดแย้งดังกล่าวเกิดขึ้นเมื่อ ดาโต๊ะ ออนันท์ บิน จาฟาร์ เห็นว่าพรรคอัมโนควรเปิดรับสมาชิกจากผู้คนทุกเชื้อชาติในมลายาเพื่อให้สอดคล้องกับเงื่อนไขเรื่องเอกราชของอังกฤษและควรเปลี่ยนชื่อพรรคจาก United Malays National Organization เป็น United Malayan National Organization เพื่อให้พรรคอัมโนเป็นพรรคการเมืองของชาวมลายาทั้งหมด³⁰ แนวคิดนี้สะท้อนให้เห็นความพยายามที่จะเปลี่ยนจุดเน้นของพรรคอัมโนในเรื่อง “มลายู” ซึ่งเป็นมิติเรื่อง “เชื้อชาติ” มาสู่จุดเน้นเรื่อง “มลายา” ซึ่งสร้างความรู้สึกร่วมในเรื่อง “ประเทศ” มากขึ้น แนวคิดของดาโต๊ะ ออนันท์ ก่อให้เกิดข้อถกเถียงอย่างกว้างขวางในพรรคอัมโน จนนำไปสู่การประชุมพรรคอัมโนเพื่อหาข้อสรุปว่าจะยอมรับแนวคิดของดาโต๊ะ ออนันท์ มาเป็นนโยบายใหม่ของพรรคหรือไม่ ซึ่งประชุมมีมติไม่ยอมรับแนวคิดดังกล่าว ทำให้ ดาโต๊ะ ออนันท์ลาออกจากตำแหน่งหัวหน้าพรรคอัมโนในเดือนสิงหาคม ค.ศ.1951

เมื่อ ดาโต๊ะ ออนันท์ บิน จาฟาร์ ลาออกจากพรรคอัมโนและไปก่อตั้งพรรคเอกราชแห่ง มลายา (Independence of Malaya Party: IMP) ก็ปรากฏว่าบรรดาสมาชิกพรรคอัมโนจำนวนมากก็พากันลาออกจากพรรคอัมโนเพื่อติดตามดาโต๊ะ ออนันท์ ไปด้วย³¹ พรรคอัมโนจึงจัดประชุมใหญ่เพื่อหาผู้ที่เหมาะสมมาดำรงตำแหน่งหัวหน้าพรรคคนใหม่ในวันที่ 26 สิงหาคม ค.ศ.1951ซึ่งที่ประชุมมีมติให้ตันกูอัब्ดุล ราห์มาน โอรสของสุลต่านแห่งเคดาห์ดำรงตำแหน่งหัวหน้าพรรคอัมโนคนใหม่³² ตันกูอัब्ดุล ราห์มานเข้าดำรงตำแหน่งหัวหน้าพรรคอัมโนในช่วงที่พรรคกำลังเผชิญกับวิกฤติการณ์ครั้งสำคัญ เพราะนอกจากแกนนำพรรคคนสำคัญและสมาชิกพรรคอัมโนพากันลาออกจากพรรคไปเป็นจำนวนมากแล้ว ตันกูอัब्ดุล ราห์มานและสมาชิกที่ยังเหลืออยู่ในเวลานั้น ก็จำเป็นต้องแสวงหาแนวร่วมความร่วมมือที่เหมาะสมกับกลุ่มการเมืองเชื้อชาติอื่น ๆ เพื่อให้สามารถตอบเงื่อนไขเรื่องเอกราชที่อังกฤษที่วางไว้อีกด้วย ซึ่งเงื่อนไขเช่นนี้จะนำไปสู่การสร้างรูปแบบใหม่ของความสัมพันธ์ทางการเมืองระหว่างเชื้อชาติในเวลาต่อมา

³⁰ Heng Pek Koon, *Chinese Politics in Malaysia: A History of the Malaysian Chinese Association*, p. 157.

³¹ Husin Ali Syed, *The Malay: Their Problems and Future*, p. 19.

³² Tunku Abdul Rahman, “How I was Elected to Lead UMNO,” in *Challenging Times* (Selangor: Pelanduk Publication, 1986), p. 207.

จุดเปลี่ยนครั้งสำคัญของนโยบายและการดำเนินงานทางการเมืองของพรรคอัมโนเกิดขึ้นในช่วงการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลกรุงกัวลาลัมเปอร์ในเดือนกุมภาพันธ์ปีค.ศ.1952 เพราะการเลือกตั้งครั้งนี้จะปรากฏการร่วมมือทางการเมืองระหว่างชาวมลายูและชาวจีนขึ้นเป็นครั้งแรกในประวัติศาสตร์สมัยใหม่ของมลายา โดยก่อนการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลกรุงกัวลาลัมเปอร์ พรรคอัมโนประสบกับปัญหาหลายประการ เช่น ปัญหาความขัดแย้งภายในพรรคและปัญหาการขาดแคลนเงินทุนในการดำเนินงานทางการเมือง³³ ทำให้พรรคอัมโนต้องแก้ไขสถานการณ์ดังกล่าวด้วยการร่วมมือทางการเมืองกับพรรคสมาคมชาวจีนมลายา ((Malayan Chinese Association: MCA) ซึ่งเป็นตัวแทนของกลุ่มนักธุรกิจและชนชั้นกลางชาวจีนในมลายา การร่วมมือครั้งนี้นำไปสู่การสร้างแนวร่วมที่เรียกว่า “พรรคพันธมิตร” (Alliance) ขึ้น การร่วมมือดังกล่าวเกิดขึ้นในวันที่ 8 มกราคม ค.ศ.1952 เมื่อพรรคอัมโนสาขารัฐ สลังงอร์ กับ พรรค MCA สาขารัฐสลังงอร์ ประกาศร่วมมือกันในการเลือกตั้งสภาเทศบาลกัวลาลัมเปอร์³⁴ อย่างไรก็ตาม अबดุล ฮามิด บิน अबดุล ซัตตาร์ (Abdul Hamid bin Abdul Sattar) ผู้รับผิดชอบงานฝ่ายสื่อสาร (Ketua Unit Media) ซึ่งเก็บรวบรวมข้อมูลและดูแลงานประชาสัมพันธ์นโยบายต่าง ๆ ของพรรคอัมโนก็กล่าวว่า “...การร่วมมือกันครั้งนั้นเป็นเพียงการรวมตัวกันหลวม ๆ เท่านั้น เพราะพรรคอัมโนก็ส่งตัวแทนของตนลงสมัครในเขตของคนมลายู ส่วนพรรคสมาคมชาวจีนมลายาก็ส่งตัวแทนลงสมัครในเขตของคนจีน...”³⁵ แต่นี่คือจุดเริ่มต้นสำคัญของการสร้างพันธมิตรทางการเมืองระหว่างกลุ่มเชื้อชาติต่าง ๆ ใน มลายาและลักษณะเช่นนี้ก็พัฒนาขึ้นเป็นลักษณะเด่นของเวทีการเมืองของมลายาจนกระทั่งปัจจุบัน

การร่วมมือในนามพรรคพันธมิตรนำมาซึ่งผลประโยชน์ทางการเมืองหลายประการแก่พรรคอัมโน ทั้งในเรื่องการตอบสนองต่อเงื่อนไขของอังกฤษเรื่องเอกราช รวมถึงคะแนนเสียงในเขตชุมชนชาวจีนและการรับความช่วยเหลือทางการเงินจากพรรค MCA โดยเฉพาะเมื่อพิจารณาจากการขาดแคลนงบประมาณในการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองซึ่งเป็นปัญหาใหญ่ของพรรคอัมโนมาโดยตลอด ดังมีหลักฐานว่าในเดือนกรกฎาคม ค.ศ.1950 พรรคอัมโนมีเงินฝากในธนาคารเพียง 35 ดอลลาร์สหรัฐฯ เท่านั้น³⁶ ดังนั้นการร่วมมือกับกลุ่มพ่อค้าผู้ร่ำรวยจากพรรค MCA จึงเป็นย่างก้าวทางการเมืองที่ชาวลดของพรรคอัมโน ขณะที่พรรค MCA ก็หวังว่าการเป็นพันธมิตรกับพรรคอัมโนซึ่งมีฐานมวลชนชาว

³³ Tunku Abdul Rahman, “The path to Independence,” in *AS Matter of Interest* (Kuala Lumpur: Heinemann Asia, 1981), p. 2.

³⁴ Gordon P. Means, *Malaysian Politics*, p. 133.

³⁵ สัมภาษณ์ Mr. Abdul Hamid bin Abdul Sattar โดย อภิเชษฐ กาญจนดิฐและคณะ ณ สำนักงานใหญ่พรรคอัมโน กัวลาลัมเปอร์ เมื่อวันที่ 27 มีนาคม 2551

³⁶ Heng Pek Koon, *Chinese Politics in Malaysia: A History of the Malaysian Chinese Association*, p. 164.

มลายูสนับสนุนเป็นจำนวนมากจะทำให้พวกเขาชนะในการเลือกตั้ง³⁷ การร่วมมือระหว่างทั้งสองพรรคครั้งนี้จึงมีประโยชน์ทั้งในการตอบสนองนโยบายของอังกฤษเรื่องความร่วมมือระหว่างกลุ่มเชื้อชาติและเป็นการเสริมจุดแข็งและลดจุดอ่อนทางการเมืองของทั้งสองฝ่ายอีกด้วย

ผลการเลือกตั้งสมาชิกเทศบาลประจำกัวลาลัมเปอร์ปรากฏว่าตัวแทนจากพรรคพันธมิตรได้รับการเลือกตั้งถึง 9 ที่นั่งจากทั้งหมด 12 ที่นั่ง ขณะที่พรรคเอกราชแห่งมลายาได้เพียง 2 ที่นั่งเท่านั้น ผลการเลือกตั้งดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าการร่วมมือกันระหว่างทั้งสองพรรคนำมาซึ่งผลประโยชน์แก่ทั้งสองฝ่ายอย่างชัดเจน เพราะร่วมมือดังกล่าวเป็นเพียงการร่วมมือกันหลวม ๆ และไม่จำเป็นต้องเปิดให้คนเชื้อชาติอื่น ๆ เข้ามาเป็นสมาชิกของพรรคตนโดยตรงจึงทำให้ได้รับการสนับสนุนจากประชาชนทุกกลุ่มได้เป็นอย่างดี แนวคิดเช่นนี้ได้รับการยอมรับจากชาวมลายูและชาวจีนมากขึ้นในการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นที่จัดขึ้นทั่วประเทศในปี ค.ศ. 1952 โดยพรรคพันธมิตรได้รับเลือก 32 ที่นั่งจากทั้งหมด 43 ที่นั่ง คิดเป็นร้อยละ 74 ต่อมาในปี ค.ศ. 1953 ได้รับเลือก 64 ที่นั่งจากทั้งหมด 92 ที่นั่ง คิดเป็นร้อยละ 70 และในปี ค.ศ. 1954 ได้รับเลือก 69 ที่นั่งจาก 76 ที่นั่ง คิดเป็นร้อยละ 91³⁸ จึงกล่าวได้ว่าความร่วมมือทางการเมืองระหว่างทั้งสองพรรคเป็นหนทางที่เหมาะสมและเป็นประโยชน์ที่สุดเท่าที่ผู้นำทั้งสองพรรคจะทำได้ในช่วงเวลาดังกล่าว

หลังจากมลายามีการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นหลายครั้งนายพลเซอร์เจอร์ราร์ด เทมเปเลอร์ ข้าหลวงใหญ่แห่งสหพันธรัฐมลายาจึงประกาศในเดือนเมษายน ค.ศ. 1954 ว่าจะจัดให้มีการเลือกตั้งระดับชาติในปี ค.ศ. 1955³⁹ การเลือกตั้งครั้งนี้เป็นการเตรียมพร้อมครั้งใหญ่ก่อนการได้รับเอกราช เพราะผู้ชนะการเลือกตั้งมีโอกาสเข้าร่วมคณะรัฐมนตรีแห่งสหพันธรัฐ มลายา การเลือกตั้งครั้งนี้พรรคอัมโนได้เชิญพรรคสภาชาวอินเดียมลายา (Malayan Indian Congress: MIC) มาเป็นสมาชิกใหม่ของพรรคพันธมิตรในเดือนเมษายน ค.ศ. 1955 และพรรคพันธมิตรเป็นพรรคการเมืองเดียวที่ส่งผู้สมัครลงครบทุกเขตการเลือกตั้ง โดยมีผู้สมัครชาวมลายู 35 คน ชาวจีน 15 คนและชาวอินเดีย 2 คน⁴⁰ โดยมีนโยบายสำคัญ คือ จะสนับสนุนให้ชาวมลายูได้เข้ารับราชการมากขึ้น จะเพิ่มงบประมาณด้านสวัสดิการสังคมและการศึกษา จะพัฒนาเศรษฐกิจโดยส่งเสริมการเกษตร จะปรับปรุงระบบภาษีและ

³⁷ Edmund Terence Gomez and JOMO K.S, *Malaysia's Political Economy: Political Patronage and Profit*, p.12.

³⁸ Heng Pek Koon, *Chinese Politics in Malaysia: A History of the Malaysian Chinese Association*, p. 168.

³⁹ Babara Watson Andaya and Leonard Y. Andaya, *A History of Malaysia*, p. 275.

⁴⁰ N.J. Funston, *Malays Politics in Malaysia: A study of the United Malays National Organization and Parti Islam*,

ตั้งธนาคารกลาง และที่สำคัญคือจะเรียกร้องให้มลายาได้ปกครองตนเองภายใน 2 ปี เป็นต้น⁴¹ นโยบายดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าพรรคพันธมิตรพยายามสร้างความสมานฉันท์ให้แก่คนทุกเชื้อชาติในมลายามากขึ้นด้วยการให้ความสำคัญแก่ทุกเชื้อชาติในระดับที่ใกล้เคียงกัน

การเลือกตั้งใหญ่ครั้งนี้พรรคอัมโนได้รับความช่วยเหลือด้านการเงินจากสมาคมชาวจีน มลายาเป็นอย่างดี ดังที่ ที. เฮช. ตัน (T.H.Tan) เลขาธิการใหญ่พรรคMCAในขณะนั้นกล่าวว่าเงินที่ใช้ในการบริหารกิจการของพรรคพันธมิตรและเงินที่ใช้จ่ายในการเลือกตั้งใหญ่ในปี ค.ศ.1955 นั้น เป็นเงินที่มาจากพรรคMCA⁴² สอดคล้องกับที่ตุนกู อับดุล ราห์มาน กล่าวว่าการเลือกตั้งครั้งนั้นพรรคอัมโนใช้จ่ายเงินสำหรับการหาเสียงและการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองทั่วทั้งประเทศเพียง 150,000 เหรียญสหรัฐเท่านั้น โดยพรรคสมาคมชาวจีน มลายาเป็นผู้ช่วยเหลือที่สำคัญในเรื่องค่าใช้จ่ายและการขนส่งต่าง ๆ ส่วนพรรคอัมโนให้ความช่วยเหลือทางด้านแรงงานแก่พรรคสมาคมชาวจีนมลายา⁴³

การเลือกตั้งทั่วไปครั้งแรกของมลายาจัดขึ้นในวันที่ 17 กรกฎาคม ค.ศ.1955 ซึ่งพรรคพันธมิตรประสบความสำเร็จเป็นอย่างดีเมื่อได้รับเลือกตั้งถึง 51 ที่นั่งจาก 52 ที่นั่งและเสียเพียงที่นั่งเดียวให้แก่พรรค PAS ในรัฐปะรักเท่านั้น⁴⁴ มีการวิเคราะห์กันว่าชัยชนะของพรรคพันธมิตรในครั้งนี้มาจากปัจจัยอย่างน้อย 3 ประการ คือ 1.เมื่อเทียบกับพรรคการเมืองอื่น ๆ แล้วพรรคพันธมิตรมีความพร้อมที่สุดที่จะนำเอกราชมาสู่ชาวมลายู 2.ฐานะทางการเงินของชาวจีนและความตื่นตัวทางการเมืองของชาวมลายูสังกัดพรรคอัมโนมีประสิทธิภาพทางการเมืองเหนือคู่แข่งอื่น ๆ 3.ชาวมลายูที่ภักดีต่อพรรคอัมโนล้วนแล้วแต่เป็นผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง⁴⁵ ชัยชนะในการเลือกตั้งทำให้พรรคพันธมิตรภายใต้การนำของพรรคอัมโนได้เข้าร่วมกับอังกฤษในการบริหารราชการของมลายา โดยมีตุนกูอับดุล ราห์มานดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี (Chief Minister) นอกจากนี้ยังมีตัวแทนชาวมลายู 5 คน ชาวจีน 3 คนและชาวอินเดีย 1 คนจากพรรคพันธมิตร ได้เข้าร่วมคณะรัฐมนตรีของสหพันธรัฐมลายา⁴⁶ ซึ่งเป็นความสำเร็จอย่างยิ่งใหญ่ทั้งของพรรคพันธมิตร และความสำเร็จของพรรคอัมโนซึ่งได้รับการยอมรับจากชาวมลายูและกลุ่มเชื้อชาติอื่น ๆ ในมลายามากขึ้น

---

⁴¹ ดูรายละเอียดใน N.J. Funston, *Malays Politics in Malaysia: A study of the United Malays National Organization and Parti Islam*, p. 46. และ Gordon P. Means, *Malaysian Politics*, p. 170.

⁴² Heng Pek Koon, *Chinese Politics in Malaysia: A History of the Malaysian Chinese Association*, p. 164.

⁴³ Tunku Abdul Rahman, "People&Politics", *Viewpoint* (Kuala Lumpur: Heinemann Educational Books, 1978), p. 53.

⁴⁴ ดูรายละเอียดใน John Gullick, *Malasia* (London: Ernest Benn Limited, 1969), p 134.

⁴⁵ John Gullick, *Malasia*, p. 133.

⁴⁶ Ibid., p 134

หลังจากการเลือกตั้งทั่วไปของมลายาในปีค.ศ.1955 รัฐบาลพรรคพันธมิตรจึงยื่นข้อเสนอไปยังรัฐบาลอังกฤษว่าพวกเขาต้องการส่งตัวแทนไปอังกฤษเพื่อเจรจาเกี่ยวกับเอกราช⁴⁷ ต่อมารัฐบาลอังกฤษก็ตกลงและจัดการประชุมเรื่องเอกราชของมลายาขึ้นในต้นปีค.ศ.1956 ตนกู อับดุล ราห์มาน จึงแต่งตั้งคณะกรรมการตัวแทนชาวมลายาไปประชุมเรื่องเอกราชของมลายาร่วมกับตัวแทนของรัฐบาลอังกฤษเป็นครั้งแรกระหว่างวันที่ 18 มกราคมถึง 8 กุมภาพันธ์ ค.ศ.1956 คณะกรรมการชุดนี้ประกอบด้วยสมาชิกจากหลายกลุ่ม เช่น ตัวแทนของสถาบันสุลต่านและตัวแทนของพรรคพันธมิตร ส่วนตัวแทนฝ่ายอังกฤษประกอบด้วยข้าราชการจากกระทรวงอาณานิคม ข้าราชการประจำ สหพันธ์รัฐมลายา ข้าราชการจากกระทรวงกลาโหมและผู้เชี่ยวชาญกฎหมายรัฐธรรมนูญจากกรมอัยการสูงสุด โดยตนกู อับดุล ราห์มานทำหน้าที่เป็นทั้งประธานและโฆษกประจำคณะ⁴⁸

การประชุมครั้งนั้นมีข้อเสนอสำคัญคือให้แต่งตั้งคณะกรรมการอิสระเพื่อร่างรัฐธรรมนูญ (Constitutional Commission) ให้เร็วที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้เพื่อร่างรัฐธรรมนูญที่จะให้อำนาจเต็มในการปกครองตนเองและเป็นเอกราชภายใต้เครือจักรภพอังกฤษภายในเดือนสิงหาคม ค.ศ.1957⁴⁹ ซึ่งต่อมาในเดือนมิถุนายน ค.ศ.1956 รัฐบาลอังกฤษจัดตั้ง “คณะกรรมการเอกราช” (Independence Commission) ขึ้นเพื่อศึกษาแนวทางเกี่ยวกับเอกราชของมลายา ขณะที่พรรคพันธมิตรมีบทบาทในการยื่นข้อเสนอต่าง ๆ ให้คณะกรรมการชุดดังกล่าวพิจารณา และเมื่อคณะกรรมการดังกล่าวร่างรัฐธรรมนูญเสร็จ พรรคพันธมิตรก็แต่งตั้งตัวแทนเข้าศึกษาและพิจารณาเนื้อหาของรัฐธรรมนูญฉบับดังกล่าว⁵⁰ และในวันที่ 15 สิงหาคม ค.ศ. 1957 สภานิติบัญญัติของ มลายาก็ลงมติรับรองรัฐธรรมนูญฉบับเอกราชของมลายา ซึ่งนำไปสู่พิธีประกาศเอกราชของสหพันธรัฐมลายาอย่างเป็นทางการในวันที่ 31 สิงหาคม ค.ศ.1957 โดยมีดยุกแห่งกลอสเตอร์ (Duke of Gloucester) เสด็จมาเป็นตัวแทนของรัฐบาลอังกฤษเพื่อมอบเอกราชแก่มลายา ส่วนผู้ที่เป็นตัวแทนของชาวมลายาในการรับมอบเอกราชคือ ตนกู อับดุล ราห์มาน หัวหน้าพรรคอัมโนและนายกรัฐมนตรีแห่งสหพันธรัฐมลายานั่นเอง⁵¹

แม้การร่วมมือทางการเมืองของกลุ่มเชื้อชาติต่าง ๆ จะนำมาสู่เอกราชของมลายา แต่เมื่อพิจารณาถึงเนื้อหาของรัฐธรรมนูญฉบับเอกราชแล้วก็พบว่ากลุ่มเชื้อชาติที่ได้รับพิเศษทางการเมืองก็คือ “ชาวมลายู” มิใช่ “ชาวมลายาทุกเชื้อชาติ” แต่อย่างใด เพราะพรรคอัมโนซึ่งเป็นแกนนำของพรรค

⁴⁷ Gordon P. Means, *Malaysian Politics*, p. 170.

⁴⁸ ดูรายชื่อคณะกรรมการทั้งฝ่ายมลายาและอังกฤษใน Tunku Abdul Rahman, “The Path to Independence,” in *AS Matter of Interest* (Kuala Lumpur: Heinemann Asia, 1978), p. 13.

⁴⁹ ดูรายละเอียดใน Gordon P. Means, *Malaysian Politics*, pp. 171-172.

⁵⁰ ดูรายละเอียดใน Gordon P. Means, *Malaysian Politics*, p. 174.

⁵¹ เอ็น. เจ. โรฮัน, *การสร้างชาติมาเลเซียและสิงคโปร์*, น. 255.

พันธมิตรก็ยังคงให้ความสำคัญกับสิทธิพิเศษและผลประโยชน์ต่าง ๆ ของชาวมลายูเช่นเดิม ดังมีหลักฐานว่าหลังจากพรรคพันธมิตรชนะการเลือกตั้งทั่วไปปี ค.ศ.1955 ก็มีการต่อรอง (bargain) ที่สำคัญเกิดขึ้นภายในพรรคพันธมิตรเกี่ยวกับสิทธิของแต่ละเชื้อชาติจะได้รับจากรัฐธรรมนูญฉบับเอกราช ซึ่งข้อตกลงสำคัญประการหนึ่ง คือ รัฐบาลพรรคพันธมิตรจะปกครองประเทศโดยที่ชาวมลายูได้รับอำนาจทางการเมืองขณะที่ชาวจีนได้รับผลตอบแทนในการผูกขาดทางการค้า⁵²

มาเลเซียหลังเอกราช: เอกภาพของชาติ เอกสิทธิ์แห่งมลายูและความเสื่อมของระบบการต่อรองระหว่างเชื้อชาติ

ผลสำเร็จที่สำคัญในเรื่องเอกราชของมลายาในปีค.ศ.1957 ทำให้ระบบการต่อรองทางการเมืองและเศรษฐกิจระหว่างกลุ่มเชื้อชาติต่าง ๆ ผ่านระบบพรรคพันธมิตรได้รับการยอมรับถึงประสิทธิภาพในการสร้างความประนีประนอมระหว่างเชื้อชาติในมลายามากขึ้น อย่างไรก็ตามหลังจากได้รับเอกราชแล้วมลายาก็ยังคงมีปัญหาที่เกิดขึ้นจากความแตกต่างระหว่างกลุ่มเชื้อชาติอยู่เป็นระยะและนับวันปัญหาต่าง ๆ ก็ยิ่งซับซ้อนมากขึ้น ขณะที่แต่ละกลุ่มเชื้อชาติยังคงยึดถือการต่อรองรูปแบบเดิมเป็นสูตรสำเร็จในการจัดการกับปัญหาเช่นนี้มาโดยตลอด อย่างไรก็ตามเงื่อนไขและบริบทของสังคมมลายาที่เปลี่ยนไปก็ทำให้ระบบการต่อรองนี้เริ่มถูกท้าทาย ซึ่งทำให้พรรค อัมโนในฐานะผู้ริเริ่มระบบดังกล่าวและในฐานะผู้เล่นสำคัญในเวทีการเมืองมลายาหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่ต้องเผชิญหน้ากับแรงท้าทายดังกล่าวเช่นกัน

ในบรรดาเรื่องราวที่กลุ่มเชื้อชาติต่าง ๆ ในมลายาโดยเฉพาะชาวมลายูและชาวจีนใช้ต่อรองกันเพื่อผลประโยชน์ทางการเมืองและเศรษฐกิจของกลุ่มเชื้อชาติตนนั้น ประเด็นเรื่อง “ภาษาประจำชาติ/ภาษาราชการ” เป็นประเด็นที่ใช้เวลาในการถกเถียงยาวนาน และมีผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างสองเชื้อชาติและพัฒนาการทางการเมืองของมลายาอย่างยิ่ง จุดเริ่มต้นของเรื่องนี้เกิดจากการที่รัฐธรรมนูญฉบับเอกราชของมลายาระบุไว้ว่าภาษาราชการของมลายา คือ ภาษามลายู และหลังจากได้รับเอกราชรัฐบาลมลายาก็พยายามส่งเสริมให้ทุกเชื้อชาติยอมรับการใช้ภาษามลายูภาษาประจำชาติ/ภาษาราชการมากขึ้น ซึ่งในกรณีนี้ชาวมลายูมองว่ารัฐบาลควรสนับสนุนให้ภาษามลายูซึ่งเป็นจิตวิญญาณและสัญลักษณ์ของชาวมลายูเป็นภาษาราชการเพียงภาษาเดียว เพราะจะเป็นประโยชน์แก่พวกตนในการเข้าถึงผลประโยชน์จากการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ แต่ชาวจีนในมลายามองว่าภาษาแม่ของตนมีประโยชน์ในการติดต่อสื่อสารและเป็นเครื่องมือในการรักษามรดกทางวัฒนธรรม

⁵² ดูรายละเอียดใน N. J. Funston, *Malays Politics in Malaysia: A study of the United Malays National Organization and Parti Islam*, p. 47 และ R. S. Milne and Diane K. Mauzy, *Malaysia Tradition, Modernity, and Islam* (Colorado: Westview Press, 1986), p. 28. และ John Slimming, *Malaysia: Death of Democracy*, p. 8.

รวมถึงความรู้ที่ร่วมกันภายในกลุ่มเชื้อชาติ ในกรณีนี้พรรคอัมโนในฐานะแกนนำรัฐบาลได้ใช้มาตรการเด็ดขาดในการสั่งปิดโรงเรียนที่เปิดสอนภาษาจีน และแม้ว่าพรรค MCA ในฐานะสมาชิกพรรคพันธมิตรจะพยายามต่อรองกับพรรคอัมโนในเรื่องการการเปิดสอนภาษาจีนและยกระดับภาษาจีนเป็นภาษาประจำชาติอยู่เนือง ๆ แต่ตณู อับดุล ราห์มานก็ยืนยันกรานว่าจะไม่ยอมยกฐานะให้ภาษาจีนเป็นภาษาราชการของมลายา และต่อมาก็ยอมอนุญาตเพียงให้มีการเรียนการสอนภาษาจีนในมลายาได้เท่านั้น⁵³

นอกจากนี้ตณู อับดุล ราห์มานยังให้กระทรวงศึกษาธิการเข้าจัดการให้ทุกระดับศึกษาจัดการสอนด้วยภาษามลายูมากขึ้น รวมทั้งยกเลิกเงินอุดหนุนโรงเรียนจีนระดับมัธยมศึกษาที่ยังคงใช้ภาษาจีนในการเรียนการสอนและในช่วงปลายทศวรรษ 1960 ก็กำหนดให้การสอบเข้าเรียนต่อในมหาวิทยาลัยมลายา (The University of Malaya) ซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยแห่งเดียวของมาเลเซียในขณะนั้นต้องใช้ข้อสอบเข้าเรียนที่เป็นภาษามลายูเท่านั้น⁵⁴ ต่อมาในปีค.ศ.1967 รัฐบาลก็บังคับให้ใช้ภาษามลายูเป็นสื่อการสอนในโรงเรียนทุกแห่งโดยเริ่มต้นตั้งแต่ชั้นประถมและภายในปี ค.ศ.1982 การศึกษาทุกระดับในมาเลเซียต้องสอนด้วยภาษามลายู⁵⁵ หลักฐานอีกประการซึ่งสะท้อนให้เห็นความพยายามของพรรคอัมโนในการผสมผสานภาษามลายูเข้ากับระบบการศึกษา คือ การก่อตั้งมหาวิทยาลัยแห่งชาติ Universiti Kebangsaan ขึ้นเมื่อ 18 พฤษภาคม ค.ศ. 1970 โดยให้มหาวิทยาลัยแห่งนี้ทำการเรียนการสอนด้วยภาษามลายู และเอื้อสิทธิประโยชน์แก่นักศึกษาชาวมลายู เช่น ให้โควตาพิเศษแก่ชาวมลายูในการสอบเข้าเรียน ลดหย่อนค่าเล่าเรียนแก่นักศึกษาชาวมลายู เป็นต้น และมาตรการเช่นนี้ก็ยังคงดำเนินมาอย่างต่อเนื่องมาจนกระทั่งปัจจุบัน

นอกจากประเด็นเรื่องภาษาราชการแล้ว สิ่งหนึ่งซึ่งสร้างความขัดแย้งระหว่างชาวจีนและชาวมลายูมาอย่างยาวนาน คือ สิทธิพิเศษต่าง ๆ ที่แต่ละเชื้อชาติได้รับจากรัฐบาลโดยไม่เท่าเทียมกัน ประเด็นนี้ทำให้ชาวจีนและอินเดียซึ่งมองว่าสิทธิพิเศษที่แต่ละกลุ่มเชื้อชาติได้รับไม่สัมพันธ์กับจำนวนประชากรแต่ละเชื้อชาติในมลายา ดังที่ชาวจีนในมลายาเสนอว่าพวกตนเป็นกลุ่มเชื้อชาติที่มีจำนวนของประชากรมากเป็นลำดับที่สองรองจากชาวมลายูและมีจำนวนไม่น้อยกว่าชาวมลายูมากนัก ดังสถิติประชากรของมลายาในปี ค.ศ.1957 ที่ระบุว่า มีประชากรทั้งหมด 6,278,763 คน ในจำนวนนี้เป็น

⁵³ ดูรายละเอียดใน Tan Loik Fe, *The Politics of Chinese Education in Malaya*, (Shah Alam: Oxford University Press, 1996).

⁵⁴ ดู กูวอล ทรงประเสริฐ, *จีนโพ้นทะเลสมัยใหม่* (กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, 2549), หน้า 320 – 321.

⁵⁵ ซี. แมรี เทิร์นบูลล์, *ประวัติศาสตร์มาเลเซีย สิงคโปร์และบรูไน* แปลโดย ทองสุก เกตุโรจน์. (กรุงเทพฯ: กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2540), หน้า 459.

ชาวมลายูร้อยละ 50 คือ 3,126,706 คน เป็นชาวจีนร้อยละ 37 คือ 2,330,936 คน⁵⁶ ทว่านับตั้งแต่การประกาศเอกราชมาแล้วที่ข้อกำหนดและกฎหมายบางประการมุ่งให้สิทธิพิเศษต่าง ๆ แก่ชาวมลายู ขณะที่ชาวจีนแทบไม่ได้รับสิทธิพิเศษใด ๆ จากรัฐบาลมลายา ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกันแล้วสิทธิที่สองเชื้อชาตินี้ได้รับจากรัฐบาลมลายาก็อยู่ในระดับที่ต่างกันมาก ตัวอย่างสำคัญ คือ หลังการได้รับเอกราชพรรคอัมโนมีนโยบายสนับสนุนชาวมลายูให้เข้ารับราชการมากขึ้น แต่นโยบายนี้มักเอื้อประโยชน์ให้แก่ชาวมลายูมากกว่ากลุ่มเชื้อชาติอื่น ๆ เช่น ผู้สมัครเข้ารับราชการต้องเป็นพลเมืองมลายาและต้องสอบวัดความรู้ภาษามลายู เป็นต้น ทั้งที่โดยข้อเท็จจริงแล้วผู้ที่มีความรู้ความสามารถเพียงพอที่จะเข้ารับราชการได้ในเวลานั้นส่วนใหญ่ก็จะเป็นคนจากกลุ่มเชื้อชาติอื่น ๆ ซึ่งมีใช่ชาวมลายู เช่น ในช่วงไม่นานนักก่อนการเลือกตั้งปี ค.ศ.1969 มีการสำรวจพบว่าในมาเลเซียมีนักกฎหมายชาวมลายู 92 คน ชาวจีน 241 คน ชาวอินเดีย 190 คนและเชื้อชาติอื่น ๆ 47 คน แต่ปรากฏว่าผู้ที่ผ่านการคัดเลือกให้เข้ารับราชการในหน่วยงานด้านกฎหมายกลับมีเจ้าหน้าที่ชาวมลายูถึง 67 คน ขณะที่มีชาวจีนเพียง 14 คน⁵⁷ ตัวเลขเหล่านี้สะท้อนให้เห็นว่ารัฐมิได้แบ่งสรรสิทธิต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับอัตราส่วนประชากรของทั้งประเทศแต่อย่างใด หากแต่จัดขึ้นเพื่ออนุเคราะห์แก่ชาวมลายูเป็นพิเศษกว่ากลุ่มเชื้อชาติอื่น ๆ

ความช่วยเหลือที่สำคัญอีกประการหนึ่งที่พรรคอัมโนจัดให้แก่ชาวมลายู คือ ความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจ เช่น ในปี ค.ศ.1965 พรรคอัมโนได้จัด “การประชุมใหญ่ด้านเศรษฐกิจของชาวภูมิบุตรา” ขึ้น (Bumiputera Economic Congress) เพื่อสนับสนุนเงินทุนแก่ชาวมลายู และการก่อตั้ง “ธนาคารภูมิบุตรา” (Bank Bumiputera) ซึ่งเป็นธนาคารพาณิชย์แห่งแรกของชาวมลายู เพื่ออำนวยความสะดวกในการเข้าถึงสินเชื่อแก่ชาวมลายู และอีก 1 ปี ต่อมาก็ก่อตั้ง “สภาสินเชื่อบุคคลพื้นเมือง” (Council of Trust for Indigenous People) ขึ้น นอกจากนี้แผนพัฒนาเศรษฐกิจมาเลเซียฉบับที่ 1 (The First Malaysia Plan 1966-1970) ก็จัดทำเป็นพิเศษเพื่อสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจของชาวมลายูอีกด้วย⁵⁸ ความช่วยเหลือจากพรรคอัมโนที่มีต่อชาวมลายูเหล่านี้สะท้อนให้เห็นสิทธิพิเศษที่รัฐบาลมอบให้แก่ชาวมลายูมากกว่ากลุ่มเชื้อชาติอื่น ๆ ในมลายา ลักษณะเช่นนี้เป็นส่วนหนึ่งที่คอยเร่งเร้าความรู้สึกไม่พอใจระหว่างกลุ่มเชื้อชาติต่าง ๆ ขึ้นในมลายาอยู่เป็นระยะ ๆ

ในปี ค.ศ.1963 ประเด็นเรื่อง “เชื้อชาติ” กับ “การเมือง” กลับมาเป็นประเด็นสำคัญของดินแดนแห่งนี้อีกครั้งหนึ่ง ในกรณีของการสถาปนาสหพันธรัฐมาเลเซีย ซึ่งเหตุการณ์นี้สะท้อนให้เห็น

---

⁵⁶ K.J. Ratnam, *Communalism and the Political Process in Malaya* (Kuala Lumpur: University of Malaya Press, 1967), p. 1.

⁵⁷ Karl Von Vory, *Democracy without Consensus: Communalism and Political Stability in Malaysia*, p. 244.

⁵⁸ Babara Watson Andaya and Leonard Y. Andaya, *A History of Malaysia*, p. 302

สำนักเรื่องเชื้อชาติของพรรคอัมโนอย่างชัดเจนอีกครั้งหนึ่งเช่นกัน แผนการสถาปนาสหพันธรัฐมาเลเซียมีจุดเริ่มต้นจากรัฐบาลอังกฤษและผู้นำทางการเมืองของสิงคโปร์ที่มองว่าถึงเวลาแล้วที่สิงคโปร์ควรได้รับเอกราช โดยอังกฤษเริ่มเปิดโอกาสให้สิงคโปร์บริหารจัดการกิจการภายในของตนเองมาตั้งแต่ ค.ศ. 1959 ต่อมามลายาถูกดึงเข้าร่วมปรึกษาหารือในฐานะที่เคยเป็นดินแดนอาณานิคมของอังกฤษและยังคงมีความสัมพันธ์อันดีกับอังกฤษในฐานะประเทศในเครือจักรภพ อย่างไรก็ตามอังกฤษและมลายากังวลว่านักการเมืองบางส่วนของสิงคโปร์นิยมแนวคิดคอมมิวนิสต์ หากปล่อยให้สิงคโปร์เป็นเอกราชก็อาจทำให้ขบวนการคอมมิวนิสต์ในสิงคโปร์ขยายตัวมากขึ้นซึ่งจะทำให้มลายาถูกคุกคามจากคอมมิวนิสต์อย่างถาวร⁵⁹ ดังนั้นทุกฝ่ายจึงพิจารณาถึงความเป็นไปได้ที่สิงคโปร์จะได้รับเอกราชโดยเข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งของมลายา เพราะการรวมสิงคโปร์เข้ากับมลายาซึ่งมีประสบการณ์ในการจัดการกับขบวนการคอมมิวนิสต์จะทำให้ควบคุมการขยายตัวของขบวนการคอมมิวนิสต์ในสิงคโปร์ได้เป็นอย่างดี

การสถาปนาสหพันธรัฐมาเลเซียสร้างความวิตกแก่ผู้นำทางการเมืองของพรรคอัมโน เพราะการผนวกเอาสิงคโปร์ซึ่งมีประชากรชาวจีนราว 1,700,000 คนเข้ามานั้นจะทำให้อัตราส่วนประชากรชาวมลายูและชาวจีนในมาเลเซียอยู่ในระดับใกล้เคียงกัน ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อสถานการณ์ทางการเมืองของพรรคอัมโนเนื่องจากจำนวนชาวจีนผู้มีสิทธิเลือกตั้งจะเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วจนอาจมีจำนวนเท่ากับหรือมากกว่าจำนวนชาวมลายูผู้มีสิทธิเลือกตั้ง รวมถึงการที่นักการเมืองบางส่วนของสิงคโปร์นิยมแนวคิดทางการเมืองสายคอมมิวนิสต์⁶⁰ แกนนำพรรคอัมโนจึงเสนอให้ดึงเอาดินแดนอาณานิคมส่วนที่ยังเหลืออยู่ของอังกฤษ คือ ซาบาห์ (บอร์เนียวเหนือ) และซาราวัก เข้าเป็นส่วนหนึ่งของมาเลเซียเพราะดินแดนดังกล่าวมีชาวพื้นเมืองซึ่งมีความใกล้ชิดทางเชื้อชาติกับชาวมลายู อีกทั้งชาวมลายูในดินแดนดังกล่าวก็มีจำนวนใกล้เคียงกับจำนวนชาวจีนในสิงคโปร์ซึ่งสามารถสร้างสมดุลเรื่องจำนวนประชากรชาวมลายูและชาวจีนได้ การดึงชาวพื้นเมืองมานับรวมเป็นชาวมลายูเพื่อคานกับจำนวนชาวจีนเป็นกระบวนการที่พรรคอัมโนเคยใช้มาแล้วในช่วงการเลือกตั้งทั่วไปปี ค.ศ. 1959 โดยตนกูกัลซิม พี่สาวของตนกู อับดุล ราห์มาน เคยปราศรัยหาเสียงในชุมชนชาวไทยในรัฐเคดาห์ว่าชาวพุทธที่อาศัยในเคดาห์นั้นเป็นชาวมลายูมิใช่ชาวไทย โดยได้อ้างว่าคนเหล่านี้ตั้งรกรากในมลายามาตั้งแต่ครั้งที่มลายายังอยู่ใต้การปกครองของศรีวิชัยและมัชปาหิต คนเหล่านี้จึงนับถือศาสนาพุทธและ

⁵⁹ ซี.แมรี เทิร์นบูลล์, ประวัติศาสตร์มาเลเซีย สิงคโปร์และบรูไน, หน้า 437.

⁶⁰ Babara Watson Andaya and Leonard Y. Andaya, *A History of Malaysia*, p., 283.

พราหมณ์ และต่อมาแม้ว่าชาวมลายูส่วนใหญ่ในดินแดนเหล่านี้เปลี่ยนมานับถือศาสนาอิสลาม แต่ชาวมลายูพุทธเหล่านี้ก็ได้เปลี่ยนศาสนามานับถือศาสนาอิสลามแต่อย่างไรได้⁶¹

ต่อมารัฐบาลมาเลเซียซึ่งนำโดยพรรคอัมโนได้ประกาศอัตราส่วนจำนวน ส.ส. ของทั้งประเทศออกมาโดยไม่สอดคล้องกับจำนวนประชากรในแต่ละดินแดน คือ ในขณะที่สหพันธรัฐมาเลเซียมีจำนวน ส.ส. ทั้งหมด 159 คน ซึ่งเมื่อเทียบจำนวนประชากรแล้วสิงคโปร์ซึ่งมีประชากรคิดเป็นร้อยละ 16.9 ของมาเลเซียควรมี ส.ส. 27 คน แต่กลับมีจำนวน ส.ส. 15 คน ส่วน ซาบาห์มีคิดเป็นประชากรร้อยละ 4.6 ของมาเลเซีย ควรมีจำนวน ส.ส. 7 คน แต่ก็มีจำนวน ส.ส. 16 คน ในขณะที่ซาราวักซึ่งมีประชากรร้อยละ 7.5 ของมาเลเซีย ควรมีจำนวน ส.ส. 12 คน ก็มีจำนวน ส.ส. ถึง 24 คน ส่วนมลายาซึ่งมีประชากรเป็นร้อยละ 71 ของประชากรทั้งประเทศควรมี ส.ส. จำนวน 113 คน ก็มีจำนวน ส.ส. 104 คน⁶² ตัวเลขข้างต้นสะท้อนให้การ “ต่อรอง” ที่ชาวมลายูสามารถสร้างความได้เปรียบทางการเมืองได้เป็นอย่างดี เพราะพื้นที่ส่วนที่มีประชากรส่วนใหญ่เป็นชาวมลายูมักจะได้รับอัตราส่วนจำนวน ส.ส. จำนวนมาก ส่วนในพื้นที่ซึ่งมีประชากรส่วนใหญ่เป็นชาวจีนก็จะมีจำนวน ส.ส. เพียงไม่กี่ที่นั่ง ปัญหาเหล่านี้สร้างความขัดแย้งระหว่างผู้นำทางการเมืองชาวมลายูและชาวจีนต่อมาอีกหลายครั้ง ทำให้ในที่สุดสิงคโปร์จึงประกาศแยกตัวออกไปจากมาเลเซียในปี ค.ศ. 1965 แต่ความความรู้สึกในแง่ลบระหว่างกลุ่มผู้นำทางการเมืองของทั้งสองฝ่ายก็ยังคงดำรงต่อมาอีกเป็นเวลานาน

การที่พรรคการเมืองต่าง ๆ ในมาเลเซียเสนอนโยบายและดำเนินงานทางการเมืองที่อิงกับแนวคิดเรื่องเชื้อชาติมาอย่างต่อเนื่องได้นำไปสู่เหตุการณ์ความขัดแย้งครั้งสำคัญในประวัติศาสตร์การเมืองมาเลเซียสมัยใหม่นั้นคือเหตุการณ์จลาจลทางเชื้อชาติ ซึ่งเกิดขึ้นในช่วงการเลือกตั้งทั่วไปในเดือนพฤษภาคม ค.ศ. 1969 ซึ่งหลายพรรคการเมืองได้หาเสียงโดยการกล่าวร้ายและปลุกเร้าความเกลียดชังระหว่างเชื้อชาติ เช่น พรรค Parti Rakyat หาเสียงว่า “...พวกคักดินาชาวมลายูและนายทุนใหญ่ชาวจีนและอินเดียในพรรคพันธมิตรภายใต้การสนับสนุนจากทุนข้ามชาติยังคงหาประโยชน์จากชาวนา กรรมกร ชาวประมง พ่อค้าและพนักงานระดับล่างทุกเชื้อชาติที่อาศัยอยู่ในประเทศนี้...”⁶³ ขณะที่ ตุนอับดุล ราซัค (Tun Abdul Razak) รองนายกรัฐมนตรีและรองหัวหน้าพรรคอัมโนในขณะนั้นก็ส่งสัญญาณทางการเมืองไปยังชาวจีนผู้มีสิทธิเลือกตั้งว่า “...หากไม่ลงคะแนนเสียงเลือกผู้สมัครจาก

⁶¹ เอกสารกระทรวงมหาดไทย มท.3 สำนักงานปลัดกระทรวง 1. กองการชาวและการต่างประเทศ 4. แผนกสัญญาระหว่างประเทศ 20. ชาวไทยในต่างประเทศ ลำดับที่ 29 เรื่อง ตนกูกัลชม กล่าวถึงคนไทยพุทธในรัฐเคดาห์

⁶² Lim Hong Hai “Electoral Politics in Malaysia: Managing Elections in a Plural Society” in *Electoral Politics in Southeast & East Asia*, edited by Aurel Croissant and Gabriel Bruns, (Singapore: Friedrich Ebert Stiftung, 2002), p. 110.

⁶³ R.K. Vasil, *The Malaysian General Elections of 1969*, (Singapore : Oxford University Press, 1972), p. 179.

พรรคสมาคมชาวจีนมาเลเซียซึ่งเป็นพันธมิตรของอัมโนหรือไปลงคะแนนเลือกผู้สมัครจากพรรคการเมืองของชาวจีนกลุ่มอื่น ๆ ก็จะไม่มีการเป็นตัวแทนในรัฐบาล...”⁶⁴ ขณะเดียวกันการเมืองชาวจีนบางกลุ่มก็ฉวยโอกาสที่มีชาวจีนคนหนึ่งเสียชีวิตจากการปฏิบัติงานของตำรวจชาวมลายูมาเป็นประเด็นทางเชื้อชาติเพื่อปลุกระดมทางการเมือง โดยในวันที่ 10 พฤษภาคม ค.ศ. 1969 ก่อนการเลือกตั้งทั่วไปของมาเลเซียเพียง 1 วัน มีการจัดพิธีศพของชาวจีนซึ่งสนับสนุนพรรคการเมืองฝ่ายตรงข้ามกับรัฐบาล พิธีศพดังกล่าวจัดขึ้นในกัวลาลัมเปอร์และขณะที่กำลังเคลื่อนศพไปยังสุสานก็มีการปลุกระดมทางการเมืองและยั่วยุระหว่างชาวจีนและชาวมลายู สถานการณ์เช่นนี้ทำให้บรรยากาศทางการเมืองของมาเลเซียและอคติระหว่างเชื้อชาติในมาเลเซียร้อนระอุขึ้นมาอีกครั้งหนึ่ง

สถานการณ์รุนแรงที่สุดของการจลาจลครั้งนี้เกิดขึ้นในวันที่ 13 พฤษภาคม เมื่อมีการประกาศผลการเลือกตั้ง โดยพรรค DAP และ Gerakan ซึ่งเป็นพรรคการเมืองของชาวจีนฝ่ายตรงข้ามของพรรคอัมโนคว้าชัยชนะในการเลือกตั้งได้จากหลายเขตเลือกตั้ง ทำให้ชาวจีนผู้สนับสนุนพรรคการเมืองทั้งสองได้ออกมาเดินขบวนและให้ร้องตามถนนหนทางในกัวลาลัมเปอร์ด้วยถ้อยคำที่สะท้อนอคติทางเชื้อชาติ เช่น “มลายูล้มจมแล้ว” (The Malays have Fallen)⁶⁵ ส่วนชาวมลายูก็จัดขบวนเพื่อออกมาฉลองชัยชนะของพรรคที่ตนสนับสนุน และต่อมาเมื่อขบวนของทั้งสองฝ่ายมาเผชิญหน้ากันก็ปะทะกันและนำไปสู่การจลาจลขึ้นในกัวลาลัมเปอร์และลุกลามไปยังพื้นที่ต่าง ๆ ทั่วประเทศ ซึ่งรัฐบาลมาเลเซียระบุตัวเลขความเสียหายจากเหตุการณ์ดังกล่าวดังนี้ ผู้เสียชีวิต 196 คน ถูกจับกุม 9,143 คน บ้านเรือนถูกเผา 753 หลัง⁶⁶ จากความวุ่นวายดังกล่าว ตนกู อับดุล ราห์มาน จึงประกาศภาวะฉุกเฉินและจัดตั้ง “สภาปฏิบัติการแห่งชาติ” (National Operations Council: NOC) ขึ้นเพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว โดยมอบอำนาจเต็มให้แก่รองนายกรัฐมนตรีอับดุล ราซัก ส่วนตนกู อับดุล ราห์มานนั้นแม้ว่ายังคงรักษาการตำแหน่งนายกรัฐมนตรีต่อมาแต่หลังเหตุการณ์จลาจลดังกล่าวเขาก็มีปัญหารื่องสุขภาพมาโดยตลอดและลาออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรีอย่างเป็นทางการเมื่อเดือนกันยายนค.ศ.1970⁶⁷

ต่อมา ตนกู อับดุล ราห์มาน ได้เขียนหนังสือเรื่อง May 13 Before and After ซึ่งอธิบายว่าต้นเหตุของการจลาจลในปีค.ศ. 1969 มาจากการปลุกระดมและสร้างเหตุการณ์ของชาวจีนหัวรุนแรงผู้นิยมในลัทธิคอมมิวนิสต์ซึ่งอาศัยอยู่ในมลายา ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากนายกรัฐมนตรี ลี กวน ยูของ

⁶⁴ Kua Kia Soong, *May 13 Declassified Documents on the Malaysian Riots of 1969*, (Selangor: Suaram Komunikasi, 2007), p. 43.

⁶⁵ David Brown, *The State and Ethnic Politics in Southeast Asia*, (London: Routledge, 1994), p.230.

⁶⁶ Ibid., p. 230.

⁶⁷ ซี. แมรี เทิร์นบูลล์. *ประวัติศาสตร์มาเลเซีย สิงคโปร์และบรูไน* , หน้า 462.

สิ่งคโปรที่ปรารถนาเพียงการเป็นผู้นำและปรารถนาให้ทุกอย่างตกอยู่ในมือคนจีนเท่านั้น แต่ชาวจีนหัวรุนแรงเหล่านี้เป็นเพียง 1 ใน 4 ส่วนของชาวจีนทั้งหมดในมลายูเท่านั้น ขณะที่ชาวจีนในมลายูส่วนใหญ่ถึง 3 ใน 4 ส่วนไม่เห็นด้วยกับการกระทำของชาวจีนหัวรุนแรงเหล่านั้น⁶⁸ แต่ในอีกมุมหนึ่ง กัว เกีย ซุง (Kua Kia Soong) นักเคลื่อนไหวเพื่อสิทธิมนุษยชนคนสำคัญของมาเลเซียก็วิเคราะห์ว่าเหตุการณ์ดังกล่าวมีการเตรียมพร้อมและวางแผนมาแล้วเป็นอย่างดีจากฝ่ายรัฐบาลของพรรคอัมโนเอง และเป็นแผนการที่กระทำขึ้นโดยแกนนำระดับรองในพรรคอัมโนเพื่อโค่นล้มอำนาจทางการเมืองของตนกู อับดุล ราห์มาน นั่นเอง⁶⁹

เหตุการณ์จลาจลทางเชื้อชาติที่เกิดขึ้นในประเทศมาเลเซียเมื่อเดือน พฤษภาคม ค.ศ.1969 เป็นโศกนาฏกรรมทางการเมืองครั้งสำคัญของมาเลเซีย ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงสภาพที่แท้จริงทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคมของมาเลเซีย โดยเฉพาะในประเด็นของความขัดแย้งระหว่างเชื้อชาติต่าง ๆ ในมาเลเซีย รวมถึงความล้มเหลวของรัฐบาลและชาวมลายูในการจัดการเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างเชื้อชาติและการใช้แนวคิดเรื่องเชื้อชาติในเวทีการเมืองของมาเลเซีย เป็นต้น

รัฐบาลภูมิบุตรากับยุคสมัยแห่งการพัฒนามาเลเซีย

เหตุการณ์จลาจลในปี ค.ศ. 1969 ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงผู้นำพรรคอัมโนจากตนกู อับดุล ราห์มาน ซึ่งค่อนข้างประนีประนอมกับกลุ่มเชื้อชาติต่าง ๆ มาสู่ผู้นำรุ่นใหม่ซึ่งมีแนวคิด “มลายุนิยม” และมีท่าทีแข็งกร้าวต่อกลุ่มเชื้อชาติอื่น ๆ มากขึ้น เช่น ตนกู อับดุล ราซัค นายกรัฐมนตรีคนที่สองและ นายแพทย์มหาเธร์ โมฮัมหมัดนายกรัฐมนตรีคนที่สี่ของมาเลเซีย การเปลี่ยนแปลงเช่นนี้มีความสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงนโยบายของพรรคอัมโนและรัฐบาลมาเลเซีย โดยเฉพาะนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มเชื้อชาติต่าง ๆ ในมาเลเซีย

ตนกู อับดุล ราซัค มีภูมิหลังมาจากครอบครัวข้าราชการระดับสูงในรัฐปาหัง มีคุณวุฒิด้านนิติศาสตร์จากอังกฤษ เคยเป็นประธานเยาวชนของพรรคอัมโนและเคยเป็นมุขมนตรีของปาหังด้วยวัยเพียง 33 ปี ตนกู อับดุล ราซัค เป็นผู้นำซึ่งมีแนวคิด “มลายุนิยม” อย่างเด่นชัด โดยในช่วงทศวรรษ 1950 เขาคือผู้ร่างโครงการศึกษาแห่งชาติมลายาซึ่งกำหนดให้โรงเรียนในมลายาต้องทำการเรียนการสอนด้วยภาษามลายู และไม่สนับสนุนให้ภาษาจีนเป็นภาษาประจำชาติ/ภาษาราชการ

⁶⁸ ตนกู อับดุล ราห์มาน.จลาจลจีน-มลายู. แปลโดย เสถียร พันธรังสี. (กรุงเทพฯ: สี่อการคำ, 2514, 29 -30).

⁶⁹ ดู Kua Kia Soong, May 13 Declassified Documents on the Malaysian Riots of 1969, (Selangor: Suaram Komunikasi, 2007).

ส่วนนายแพทย์มหาเธร์ โมฮัมหมัด เคยเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคอัมโนในรัฐเคดาดห์ แต่แพ้การเลือกตั้งทั่วไปปีค.ศ.1969 เนื่องจากชาวจีนในเขตเลือกตั้งนั้นหันไปเลือกผู้สมัครจากพรรคคู่แข่ง เขาจึงเขียนจดหมายเปิดผนึกตำหนิตนกู อับดุล ราห์มาน ว่าเอาใจชาวจีนมากเกินไปจนไม่สามารถแก้ไขปัญหาพหุสังคมในมาเลเซียได้ ต่อมาเขาเขียนหนังสือเรื่อง The Malay Dilemma ซึ่งกล่าวถึงความไม่กลมกลืนระหว่างชาวมลายูกับชาวจีนและชี้ว่าชาวจีน คือ ภัยคุกคามสำคัญของชาวมลายู⁷⁰ ตนกู อับดุล ราห์มาน มองว่าหนังสือเล่มนี้สร้างความแตกแยกให้เกิดขึ้นระหว่างกลุ่มเชื้อชาติต่าง ๆ จึงสั่งห้ามจำหน่ายและเผยแพร่หนังสือเล่มนี้ในมาเลเซีย ทั้งยังขับเขาออกจากการเป็นสมาชิกพรรคอัมโน แต่ต่อมาเมื่อตนดับดุล ราซัก ซึ่งมีแนวคิดแบบมลายูนิยมเข้าดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีก็ได้เรียกนายแพทย์มหาเธร์ โมฮัมหมัด กลับเข้าสู่เวทีการเมืองมาเลเซียอีกครั้งหนึ่ง โดยมอบหมายให้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีในกระทรวงสำคัญ ๆ เช่น กระทรวงการค้าและอุตสาหกรรม กระทรวงศึกษาธิการ เป็นต้น

หลังเหตุการณ์จลาจลในปี ค.ศ. 1969 เป็นต้นมามาเลเซียมุ่งสู่การพัฒนาประเทศอย่างจริงจังและรวดเร็ว แต่ภายใต้หน้าฉากของการพัฒนาประเทศอย่างรวดเร็วนั้นการเมืองเรื่องเชื้อชาติก็ยังคงดำรงอยู่ในมาเลเซียมาอย่างต่อเนื่อง เพราะพัฒนาการทางเศรษฐกิจของมาเลเซียตั้งแต่ทศวรรษ 1970 มีจุดเริ่มจากการที่รัฐบาลมาเลเซียวิเคราะห์ถึงสาเหตุของการจลาจลในปี ค.ศ.1969 ว่ามาจากความไม่เท่าเทียมทางเศรษฐกิจระหว่างกลุ่มเชื้อชาติต่าง ๆ ที่อาศัยอยู่ในมาเลเซีย ซึ่งทำให้พรรคอัมโนต้องเร่งสร้างความเท่าเทียมทางเศรษฐกิจให้แก่กลุ่มเชื้อชาติต่าง ๆ ในมลายูจึงนำไปสู่การประกาศนโยบาย “แผนเศรษฐกิจใหม่” (New Economics Plan: NEP) ในปี ค.ศ. 1971 ซึ่งมีเป้าหมายสำคัญ คือ สร้างเอกภาพในชาติด้วยการทำลายความยากไร้ของประชาชนในชาติ⁷¹ นโยบายเศรษฐกิจใหม่พัฒนาขึ้นจากแนวคิดของกลุ่มผู้นำพรรคอัมโนที่มองว่าความผาสุกของผู้คนในชาติจะเกิดขึ้นไม่ได้ トラบที่คนทุกเชื้อชาติไม่ได้รับโอกาสทางเศรษฐกิจอย่างเท่าเทียมกัน ดังนั้นจึงไม่ควรปล่อยให้กลุ่มเชื้อชาติใดเชื้อชาติหนึ่งถูกทอดทิ้งและไม่ได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลในเรื่องเศรษฐกิจ⁷² ซึ่งในทัศนะของรัฐบาลพรรคอัมโนแล้วกลุ่มเชื้อชาติที่ควรได้รับการสนับสนุนทางเศรษฐกิจก็คือ “ชาวมลายู” นั่นเอง

เป้าหมายสำคัญของนโยบายเศรษฐกิจใหม่ คือ ภายในปี ค.ศ.1990 ต้องมีชาวมลายูครอบครองส่วนแบ่งทางธุรกิจมาเลเซียถึงร้อยละ 30 ขณะที่กลุ่มเชื้อชาติอื่น ๆ ควรถือครองธุรกิจราว

⁷⁰ Mahathir bin Mohammad, *The Malay Dilemma* (Selangor: Percetakan Polygraphic.Sdn. Bhd, 1980).

⁷¹ Second Malaysia Plan 1971-1975, (Kuala Lumpur: Government Press, 1971), pp. 4-6.

⁷² Stanley S. Bedlington, *Malaysia and Singapore: The Building of New State*, p. 194.

ร้อยละ 40 และเป็นของนักลงทุนต่างชาติอีกราวร้อยละ 40⁷³ เป้าหมายที่ตั้งไว้นี้ดูห่างไกลมากเมื่อเทียบกับสถานะทางเศรษฐกิจของชาวมลายูในขณะนั้นซึ่งมีรายได้โดยเฉลี่ยต่อครอบครัวประมาณครึ่งหนึ่งของรายได้ของครอบครัวกลุ่มเชื้อชาติที่มีไม้มลายู และมีส่วนแบ่งในระบบธุรกิจของมาเลเซียเพียงร้อยละ 1.9 เท่านั้น⁷⁴ แต่หลังการประกาศนโยบายนี้รัฐบาลมาเลเซียได้เร่งจัดทำโครงการพัฒนาทางเศรษฐกิจแก่ชาวมลายูขึ้นหลายโครงการ เช่น พัฒนาเขตอุตสาหกรรมในพื้นที่ชุมชนชาวมลายูในชนบท เพิ่มโครงการพัฒนาและความช่วยเหลือด้านการเกษตรแก่ชาวมลายู เพิ่มเงินทุนกู้ยืมเพื่อการลงทุนแก่ชาวมลายู และสร้างกระบวนการใหม่ ๆ เช่น การออกกฎหมายการร่วมทุนในภาคธุรกิจระหว่างชาวมลายูกับชาวจีนโดยที่ชาวมลายูเป็นผู้ขอใบอนุญาตในการดำเนินธุรกิจจากรัฐบาล ส่วนชาวจีนเป็นผู้ลงทุนและบริหารจัดการธุรกิจนั้น ๆ ซึ่งเรียกว่าการร่วมทุนแบบ อาลี-บาบา (Ali-Baba) โดย "อาลี" คือ สัญลักษณ์ของชาวมลายู ขณะที่ "บาบา" คือ สัญลักษณ์ของชาวจีนนั่นเอง⁷⁵ นโยบายนี้จึงไม่เพียงแต่จะแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจของชาวมลายูเท่านั้นแต่ยังสนับสนุนให้ชาวมลายูก้าวกระโดดจากระบบเศรษฐกิจแบบดั้งเดิมไปสู่ภาคส่วนใหม่ ๆ ของระบบเศรษฐกิจอีกด้วย

การดำเนินนโยบายเศรษฐกิจใหม่เป็นเวลากว่า 2 ทศวรรษได้สร้างชนชั้นกลางชาวมลายูขึ้นเป็นจำนวนมาก ชาวมลายูเหล่านี้ปรับตัวเองจากผู้ยากไร้ในช่วงหลายทศวรรษก่อนหน้าขึ้นมาเป็นผู้มีความรู้เรื่องเศรษฐกิจ มีบทบาทการบริหารจัดการในองค์กรทางเศรษฐกิจและมีส่วนแบ่งทางธุรกิจในมาเลเซียมากขึ้น โดยระหว่างปี ค.ศ.1970-1993 มีชนชั้นกลางชาวมลายูเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 13 เป็นร้อยละ 28 ขณะที่ชาวมลายูในกลุ่มเกษตรกรลดจำนวนลงจากร้อยละ 65.2 เหลือเพียงร้อยละ 33.5 เพราะคนเหล่านี้ก้าวเข้าสู่ภาคส่วนอื่น ๆ ของธุรกิจมากขึ้น⁷⁶ นโยบายเศรษฐกิจใหม่ยังช่วยลดจำนวนชาวมลายูผู้ยากจนจากร้อยละ 49.3 ในค.ศ.1970 เหลือเพียงร้อยละ 13.5 ในค.ศ.1992⁷⁷ และทำให้ชาวมลายูเข้าครอบครองส่วนแบ่งในระบบเศรษฐกิจของมาเลเซียมากขึ้นดังพบว่าจากเดิมในปีค.ศ.1970

⁷³ Mid-Term Review of Second Malaysia Plan, Kuala Lumpur: Government Press, 1973, p. 80-88.

⁷⁴ R.S.Milne and Diane K. Mauzy. *Malaysian Politics under Mahathir*, (London: Routledge, 1999), p. 53.

⁷⁵ R.S Milne and Diane K. MAUZY. *Malaysian Politics under Mahathir*, p. 53.

⁷⁶ ตัวเลขจาก *Mid-Term Review of the Sixth Malaysia Plan 1976-1980* (Kuala Lumpur: Government Press).

⁷⁷ ดูรายละเอียดสถิติใน Edmund Terence Gomez and JOMO K.S., *Malaysia's Political Economy: Political Patronage and Profit* (Cambridge: Cambridge University Press, 1999), p. 167.

มีชาวมลายูภูมิบุตรมาเป็นเจ้าของธุรกิจในมาเลเซียเพียงร้อยละ 2.4 แต่เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 19.3 ในปี ค.ศ. 1990 และเป็นร้อยละ 19.1 ในปี ค.ศ. 1999⁷⁸

อย่างไรก็ตามมีการตั้งข้อสังเกตหลายประการถึงความไม่เหมาะสมของนโยบายเศรษฐกิจใหม่หลายประการ เช่น ข้อสังเกตว่ารัฐบาลเลือกให้ความสำคัญต่อกลุ่มเชื้อชาติต่าง ๆ ในระดับที่แตกต่างกัน ซึ่งทำให้แนวร่วมทางการเมืองระหว่างกลุ่มเชื้อชาติต่าง ๆ อ่อนแอและทำให้เกิดข้อขัดแย้งระหว่างเชื้อชาติขึ้น⁷⁹ รวมถึงข้อวิจารณ์ว่าพรรคอัมโนใช้อำนาจทางการเมืองให้ความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจแก่แก่นักธุรกิจชาวมลายูที่มีสัมพันธ์อันดีกับพรรคหรือสมาชิกระดับสูงของพรรค ซึ่งต่อมาคนเหล่านี้ก็ตอบแทนพรรคอัมโนด้วยการสนับสนุนเงินทุนเพื่อการดำเนินงานทางการเมืองของพรรค⁸⁰ นอกจากนี้ก็มีการวิจารณ์ว่านโยบายเศรษฐกิจใหม่เป็นเพียงการใช้จ่ายเงินแจกจ่ายให้แก่ชาวมลายูเท่านั้น แต่นายกรัฐมนตรีมหาเธร์ โมฮัมหมัด ก็ตอบโต้ว่า “...ทั้งพวกภูมิบุตรและที่ไม่ใช่ภูมิบุตรต่างตีความนโยบายเศรษฐกิจใหม่ว่าเป็นการแจกจ่ายทรัพย์สินเงินทองกันตรง ๆ แต่สิ่งเหล่านั้นเมื่อตกอยู่ในมือใคร ๆ ที่ไม่สามารถบริหารมันได้ก็จะต้องสูญเสียมันไป การไม่มีความชำนาญด้านการบริหารจะทำให้ทรัพย์สินละลายไปหมด...”⁸¹ ขณะที่ อับดุล ฮามิด บิน อับดุล ชัตตาร์ ผู้ดูแลข้อมูลและสื่อสารนโยบายของพรรคอัมโนก็กล่าวถึงด้านดีของนโยบายเหล่านี้ว่า “...แม้นโยบายนี้จะสนับสนุนชาวมลายูหรือภูมิบุตรมากกว่ากลุ่มเชื้อชาติอื่น ๆ แต่ในที่สุดเงินทองจากธุรกิจของคนเหล่านี้ก็จะหลั่งไหลไปสู่ภาคธุรกิจโดยรวมของมาเลเซีย ซึ่งคนทุกเชื้อชาติก็จะได้ประโยชน์เช่นกัน เช่น เมื่อชาวมลายูมีฐานะทางเศรษฐกิจดีขึ้นก็จะไปจับจ่ายใช้สอยในห้างร้านของชาวจีนหรืออินเดียต่อไป...”⁸²

ก่อนสิ้นสุดการดำเนินนโยบายเศรษฐกิจใหม่ นายกรัฐมนตรีมหาเธร์ โมฮัมหมัด ได้ตั้ง “สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจแห่งชาติ” (National Economic Consultative Council) เพื่อประเมินความสำเร็จของนโยบายเศรษฐกิจใหม่ ซึ่งหน่วยงานนี้ชี้ว่านโยบายเศรษฐกิจใหม่สามารถลดระดับความยากจนของประชากรมาเลเซียและแก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำด้านฐานะทางเศรษฐกิจระหว่างเชื้อชาติต่าง ๆ ได้ แต่ไม่บรรลุเป้าหมายที่ต้องการให้ภูมิบุตรเข้าครอบครองส่วนแบ่งทางธุรกิจในมาเลเซียถึงร้อยละ

⁷⁸ ดูรายละเอียดสถิติใน Edmund Terence Gomez and JOMO K.S., *Malaysia's Political Economy: Political Patronage and Profit*, p. 168 และ Edmund Terence Gomez, *The State of Malaysia: Ethnicity, Equity and Reform* (New York: Routledge Curzon, 2005), p.158.

⁷⁹ ดูรายละเอียดใน รุ่งทิวา นาคอุไร, *การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศมาเลเซีย: ศักยภาพที่ยั่งยืน 2020*, หน้า 78

⁸⁰ Edmund Terence Gomez and JOMO K.S., *Malaysia's Political Economy: Political Patronage and Profit*, p 26.

⁸¹ ชัยโชค จุลศิริวงศ์, *การพัฒนาเศรษฐกิจการเมืองของประเทศมาเลเซีย*, หน้า 154 - 155.

⁸² สัมภาษณ์ Mr. Abdul Hamid bin Abdul Sattar โดย อภิเชษฐ กาญจนดิฐและคณะ ณ สำนักงานใหญ่พรรคอัมโน กัวลาลัมเปอร์ เมื่อวันที่ 27 มีนาคม 2551

30 เพราะทำได้เพียงร้อยละ 20.3 เท่านั้น⁸³ ต่อมานายกรัฐมนตรี มหาเธร์ ก็ประกาศ “วิสัยทัศน์ 2020” ซึ่งภายใต้กรอบนี้ “...มาเลเซียจะเป็นชาติที่มีเอกภาพพร้อมสังคมที่มีความมั่นใจ ซึมซาบด้วยค่านิยมทางศีลธรรมและจริยธรรมที่เข้มแข็ง มีชีวิตอยู่ในสังคมที่เป็นประชาธิปไตย มีเสรีภาพและใจกว้าง...มีความยุติธรรมและเที่ยงธรรมทางเศรษฐกิจ มีความก้าวหน้าและรุ่งเรือง ...”⁸⁴ นอกจากนี้รัฐบาลได้กำหนด “นโยบายการพัฒนาแห่งชาติ” (National Development Policy: NDP) รวมถึงกรอบการพัฒนาระยะที่สอง (Second Outline Perspective Plan หรือ OPP2) ต่อกับนโยบายเศรษฐกิจใหม่ และแผนพัฒนาประเทศฉบับที่ 6 ค.ศ. 1991-1995 รวมถึง “นโยบายการพัฒนาใหม่” (New Development Policy: NDP) ซึ่งมีกำหนดการปฏิบัติการระหว่างปี ค.ศ.1991-2000 ขึ้น ซึ่งแผนการทั้งหมดนี้ยังคงใช้แนวทางการพัฒนาที่ต่อเนื่องจากนโยบายเศรษฐกิจใหม่และยังมีวัตถุประสงค์หลายข้อที่เอื้อต่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจของชาวมลายู เช่น พัฒนาการค้าของภูมิบุตรา และเพิ่มการมีส่วนร่วมของภูมิบุตราในภาคส่วนใหม่ ๆ ของระบบเศรษฐกิจ กำจัดความยากจนและช่วยเหลือผู้มีรายได้น้อยให้ได้รับสวัสดิการสังคมและโอกาสที่ดีขึ้น⁸⁵

ต่อมาเมื่ออับดุลเลาะห์ อาหมัด บาดาวี เข้าดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีก็ยังคงให้การสนับสนุนทางเศรษฐกิจให้แก่ชาวมลายูอย่างต่อเนื่อง โดยในปี ค.ศ. 2000 รัฐบาลได้จัดทำ “โครงการผู้ประกอบการภูมิบุตรา” (Bumiputera Entrepreneur Project : PROSPER) เพื่อเพิ่มจำนวนชาวมลายูผู้ประกอบการค้าปลีก โดยสนับสนุนงบประมาณโครงการซึ่งมีผู้ประกอบการเข้าร่วมเพียง 155 รายเป็นเงินถึง 15 ล้านริงกิต ต่อมาก็เพิ่มงบประมาณเพื่อโครงการระยะที่ 2 เป็น 50 ล้านริงกิต⁸⁶ ส่วนแผนงบประมาณของรัฐบาลมาเลเซียปี ค.ศ. 2003 ก็สนับสนุนและพัฒนากลุ่มผู้ประกอบการภูมิบุตราที่ “ก้าวหน้า” โดยสร้าง “ชุมชนพาณิชย์และอุตสาหกรรมภูมิบุตรา” (Bumiputera Commercial and Industrial Community) และเพิ่มเงินกู้ยืมแก่ผู้ประกอบการชาวมลายู รวมทั้งเร่งสร้างโครงสร้างสาธารณะ เช่น ถนน สะพาน สุเหว่า หอประชุมเพื่อเป็นการจ้างงานแก่ภูมิบุตราระดับล่าง ซึ่งใช้

---

⁸³ Zakaria Haji Ahmad, *The Encyclopedia of Malaysia: Government and Politics (1946-2000)*, (Singapore : Archipelago Press, 2006), p. 59.

⁸⁴ ชัยโชค จุลศิริวงศ์, *การพัฒนาเศรษฐกิจการเมืองของประเทศมาเลเซีย*, หน้า 151-152.

⁸⁵ *The Second Outline Perspective Plan 1991-2000* (Kuala Lumpur: Government Press, 1991) และ รุ่งทิวา นาคอุไร, *การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศมาเลเซีย: ศึกษาวิสัยทัศน์ 2020*, หน้า 83-84.

⁸⁶ Department of Information Service. *The 2003 Budget*. (Kuala Lumpur: Department of Information Service, 2002), p. 44.

งบประมาณทั้งหมดราว 963 ล้านริงกิต⁸⁷ และในปี ค.ศ. 2006 ก็ก่อตั้ง “กองทุนสินทรัพย์เพื่อภูมิบุตรา” (A Bumiputera Property Trust Foundation) โดยมีเงินเริ่มต้น 2 พันล้านริงกิตมาเลเซีย เพื่อให้ภูมิบุตรากู้ยืมไปลงทุนทำธุรกิจ ทั้งนี้นายกรัฐมนตรีจะดำรงตำแหน่งเป็นประธานขององค์กรดังกล่าวด้วยตนเอง⁸⁸

นโยบายทางเศรษฐกิจของรัฐบาลมาเลเซียนับตั้งแต่ต้นนโยบายเศรษฐกิจใหม่เป็นต้นมาสะท้อนให้เห็นความพยายามของพรรคอัมโนในการยกระดับฐานะทางเศรษฐกิจของชาวมลายูให้สูงขึ้น และเป็นการเปิด “พื้นที่” ใหม่ให้แก่ชาวมลายู เนื่องจากเป็นเวลานานมาแล้วที่ชาวมลายูไม่เคยมีพื้นที่ทางเศรษฐกิจที่ชัดเจนในระดับนี้มาก่อน โดยเฉพาะ “พื้นที่” ซึ่งรัฐช่วยกำหนดขอบเขตทางเศรษฐกิจและให้การสนับสนุนอย่างเต็มกำลังเช่นนี้ ดังนั้นนโยบายเศรษฐกิจของพรรคอัมโนจึงช่วยเปิดทางให้ชาวมลายูจำนวนมากได้ก้าวสู่พื้นที่ใหม่ซึ่งช่วยยกระดับสถานะทางเศรษฐกิจและคุณภาพชีวิตของชาวมลายูให้สูงขึ้นในเวลาต่อมา

ทั้งนี้นับตั้งแต่เหตุการณ์จลาจลปีค.ศ. 1969 เป็นต้นมา พรรคอัมโนยังพยายามเสนอหลายประการเพื่อสร้างอุดมการณ์ร่วมในเรื่องเอกภาพของชาติมาอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะการเข้าควบคุมระบบการศึกษาเพื่อ “...หว่านเมล็ดพันธุ์แห่งเอกภาพของชาติไปสู่เยาวชน...”⁸⁹ ซึ่งการศึกษาที่พึงประสงค์ของรัฐบาลก็คือการให้ความสำคัญกับ “ความเป็นมลายู” มากขึ้น เช่น การบังคับให้โรงเรียนระดับประถมศึกษาทั่วประเทศสอนด้วยภาษามลายูตั้งแต่ปีค.ศ. 1970 ส่วนระดับมัธยมศึกษาให้มีผลบังคับใช้ในปี ค.ศ. 1982 และระดับมหาวิทยาลัยให้มีผลบังคับใช้ในปี ค.ศ. 1983⁹⁰

นอกจากนี้พรรคอัมโนยังสนับสนุนการประกาศ “อุดมการณ์แห่งชาติ” (Rukunegara: National Ideology) ซึ่งพระราชกฤษฎีกาแห่งมาเลเซียทรงประกาศในวาระครบรอบการได้รับเอกราชของมาเลเซียในวันที่ 31 สิงหาคม ค.ศ. 1970 อุดมการณ์นี้มีเนื้อความว่า “ประเทศของเรา...มาเลเซีย...จะอุทิศตนเพื่อบรรลุถึงเอกภาพอันยิ่งใหญ่ในหมู่มวลประชาชนของเรา เพื่อพิทักษ์ไว้ซึ่งครรลองแห่งประชาธิปไตย เพื่อสร้างสรรค์สังคมซึ่งความมั่งคั่งของชาติจะต้องแบ่งสรรกันอย่างเท่าเทียม เพื่อค้ำประกันเสรีภาพในเรื่องวัฒนธรรมประเพณีที่หลากหลาย เพื่อสร้างสังคมซึ่งก้าวเดินไปสู่วิทยาศาสตร์

⁸⁷ Department of Information Service. *The 2003 Budget*. (Kuala Lumpur: Department of Information Service, 2002), pp. 42-43

⁸⁸ Department of Information Service. *The 2003 Budget*. (Kuala Lumpur: Department of Information Service, 2006), pp. 34-35.

⁸⁹ Stanley S. Bedlington, *Malaysia and Singapore: The Building of New State*, p. 174.

⁹⁰ Malaysia Government, *Malaysia Official Year Book 1971* (Kuala Lumpur: Malaysia Government Press, 1971), p. 278.

และเทคโนโลยีสมัยใหม่ เรา...ประชาชนของชาติ...ขอให้คำมั่นว่าจะรักษาไว้ซึ่งความศรัทธาต่อพระเจ้า ความภักดีต่อพระมหากษัตริย์และประเทศชาติ การปกป้องรัฐธรรมนูญ กฎหมายบ้านเมืองและ ศีลธรรมอันดีงาม...”⁹¹ แต่เป็นที่น่าสังเกตว่า “อุดมการณ์แห่งชาติ” ที่รัฐบาลพรรคอัมโนเผยแพร่แก่ชาว มาเลเซียทุกเชื้อชาตินั้น ก็สะท้อนให้เห็นความคิดเรื่องความ “เหนือกว่า” ของชาวมลายูที่มีต่อกลุ่มเชื้อ ชาติอื่น ๆ ที่อาศัยอยู่ในมาเลเซียเช่นกัน ดังตัวอย่างเรื่องความศรัทธาต่อพระเจ้าและความภักดีต่อ พระมหากษัตริย์

ในกรณีของคำว่า “พระเจ้า” คำว่า “God” ที่รัฐบาลของพรรคอัมโนเลือกใช้มีลักษณะเป็น “เอกพจน์” อันหมายความว่าดำรงอยู่ของพระเจ้าผู้เป็นหนึ่งเดียวหรือมีพระเจ้าพระองค์เดียว เท่านั้น ซึ่งในปัจจุบันศาสนาหลักของโลกที่มีแนวคิดเช่นนี้มีเพียงศาสนาอิสลามและศาสนาคริสต์ เท่านั้น และเมื่อพิจารณาจากประชาชนส่วนใหญ่ของมาเลเซียที่ป็นมุสลิมก็อาจเป็นไปได้ว่า God ใน ที่นี้สื่อถึงพระเจ้าพระองค์เดียวตามหลักศาสนาอิสลาม ซึ่งได้แก่ องค์อัลเลาะห์ เท่านั้น โดยมีได้ หมายถึงพระเจ้าหรือพระเจ้าในศาสนาหรือลัทธิอื่น ๆ ดังนั้นแนวคิดเรื่องศาสนาในอุดมการณ์แห่งชาติ จึงมิได้ครอบคลุมถึงความศรัทธาทางศาสนาของกลุ่มเชื้อชาติอื่น ๆ ในมาเลเซียมากนัก

ในเวลาต่อมาแม้พรรคอัมโนไม่เคยประกาศใช้อุดมการณ์ทางศาสนานำหน้าอุดมการณ์ทาง การเมืองแต่ก็ไม่ปฏิเสธการใช้ศาสนาเพื่อประโยชน์ในทางการเมือง เช่น กรณีของ นายกรัฐมนตรีมหา เอร์ โมฮัมหมัด ซึ่งยื่นกรณมาตลอดว่ามาเลเซียเป็น “รัฐทางโลก” มิใช่ “รัฐศาสนา”⁹² แต่เมื่อมีความ จำเป็นทางการเมืองเขาก็อ้างหลักศาสนาเพื่อปลดนายอันวาร์ อิบราฮิม ออกจากตำแหน่งรอง นายกรัฐมนตรีในช่วงปลายทศวรรษที่ 1990 โดยใช้ข้อกล่าวหาเรื่องการทุจริตและพฤติกรรมรักร่วมเพศ ซึ่งเป็นความผิดที่ร้ายแรงตามหลักศาสนาอิสลาม และต่อมาในช่วงกลางทศวรรษที่ 2000 เมื่อกระแส “อิสลามานูวัตน์” (Islamization) ได้แพร่หลายไปทั่วโลกและทำให้พรรคอิสลามแห่งมาเลเซียหรือพรรค PAS ได้รับการสนับสนุนจากชาวมลายูมุสลิมมากขึ้น ในขณะเดียวกันชาวมาเลเซียที่มีไม่มุสลิมก็ไม่ แน่ใจว่าแนวทางการดำเนินงานทางการเมืองของพรรคอิสลามแห่งมาเลเซียที่เน้นการใช้หลักศาสนา อิสลามนั้นจะส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของตนหรือไม่ ทำให้นายกรัฐมนตรีอับดุลเลาะห์ อาห์หมัด บาดาวี ประกาศแนวคิด “อิสลามฮาadari” (Islam Hadhari) หรือ อิสลามก้าวหน้า (Progressive Islam) ในการ ประชุมใหญ่ประจำปีของพรรคอัมโนในวันที่ 23 กันยายน ค.ศ. 2004 โดยแนวคิดนี้มีหลักการสำคัญ คือ 1.ศรัทธาอย่างเคร่งครัดในองค์อัลเลาะห์ 2.มีรัฐบาลที่ซื่อสัตย์ 3.ประชาชนมีเสรีภาพและอิสราภาพ 4.มี ความชำนาญในองค์ความรู้ด้านต่าง ๆ 5.สร้างสมดุลในการพัฒนาเศรษฐกิจโดยรวม 6.มีคุณภาพชีวิต

⁹¹The Unmaking of Malaysia Insider's Reminiscences of UMNO, Rasak and Mahathir, p. 57.

⁹² จรัญ มะลูลีม. “มาเลเซีย: ภาพรวมทางการเมือง” ใน เอเชียปริทัศน์ ปีที่ 20 ฉบับที่ 1 (มกราคม – เมษายน 2542), 3.

ที่ดี 7. พิทักษ์สิทธิของชนกลุ่มน้อยและสตรี 8. มีคุณธรรมและวัฒนธรรมอันสมบูรณ์ 9. ปกป้องสิ่งแวดล้อม 10. มีความเข้มแข็งในการปกป้องตนเอง⁹³ การประกาศนโยบายนี้เป็นความพยายามพยายามเสนอทางเลือกที่สามารถสร้างสมดุลระหว่างอิสลามและการพัฒนาประเทศ ทั้งนี้เพื่อเป็นทางเลือกให้แก่คนทุกเชื้อชาติ ศาสนาที่อาศัยอยู่ร่วมกันในมาเลเซีย แต่นโยบายนี้อาจมาประสบความสำเร็จมากนักดังที่บาซิรอน ซาอัด (Basiron Saad) แกนนำพรรคอัมโนในเขตรัฐเคดาห์กล่าวว่า “...การที่นโยบายนี้ใช้คำว่าอิสลามเป็นคำหลัก ก็อาจทำให้ประชาชนบางส่วนเข้าใจผิดว่าเราให้ความสำคัญเฉพาะชาวมลายูมุสลิมเท่านั้น ซึ่งนั่นไม่ใช่ความจริง เพราะนโยบายนี้มุ่งทำให้ทุกเชื้อชาติ ศาสนาสามารถอยู่ร่วมกันได้โดยสันติ แต่ที่ร้ายกว่านั้นคือคู่แข่งทางการเมืองของเราบางกลุ่ม เช่น พรรคเคอติลัง กลับเลือกใช้ประเด็นนี้มาโจมตีพรรคเราเพื่อหาการสนับสนุนทางการเมืองจากประชาชนที่มีเชื้อมลายูมุสลิม...”⁹⁴

ส่วนเรื่อง ความรักดีต่อพระมหากษัตริย์นั้น เป็นความพยายามของชาวมลายูในการรักษาและต่อยอดความคิดเรื่อง “ดินแดนมาเลเซียเป็นของชาวมลายู” และแนวคิดเรื่องความเหนือกว่าของชาวมลายูที่มีต่อกลุ่มเชื้อชาติอื่น ๆ ที่อาศัยอยู่ในมลายา ซึ่งหลักฐานประการหนึ่งที่ถูกใช้เพื่อพิสูจน์แนวคิดนี้ คือ การดำรงอยู่ของสถาบันกษัตริย์ชาวมลายูที่ปกครองดินแดนแห่งนี้มาอย่างยาวนาน ซึ่งเห็นได้จากประสบการณ์ของชาวมลายูในสมัยต่อต้านแผนการสหภาพมลายาที่ใช้ประเด็นเรื่องการดำรงอยู่ของสถาบันสุลต่านชาวมลายูมาเป็นหนึ่งในจุดศูนย์รวมของชาวมลายูในเวลาดังกล่าว และเมื่อความแตกแยกทางเชื้อชาติร้อนระอุขึ้นมาอีกครั้งในช่วงทศวรรษ 1970 พรรคอัมโนก็จุดประเด็นความจงรักภักดีต่อกษัตริย์ขึ้นมาอีกครั้งหนึ่งเช่นกัน ซึ่งกษัตริย์ที่คนทุกเชื้อชาติในมาเลเซียต้องให้การเคารพนับถือก็คือสุลต่านชาวมลายูนั่นเอง

ช่วงเวลาแห่งการพัฒนานี้พิสูจน์ให้เห็นว่าขณะที่กลุ่มการเมืองของผู้คนเชื้อชาติอื่น ๆ อ่อนแอ ลงจนไม่สามารถสร้างพลังในการต่อรองทางการเมืองใด ๆ ได้มากนัก พรรคอัมโนซึ่งเป็นผู้กุมอำนาจรัฐอย่างต่อเนื่องสามารถผลักดันนโยบายจำนวนมากที่เป็นประโยชน์แก่กลุ่มเชื้อชาติมลายู และแม้นโยบายของพรรคอัมโนในยุคนี้จะมุ่งเน้นที่การพัฒนาทางเศรษฐกิจแต่ก็ปฏิเสธไม่ได้ว่านโยบายเหล่านั้นมีนัยยะที่สัมพันธ์กับแนวคิดการเมืองเรื่องเชื้อชาติอย่างใกล้ชิดเช่นกัน ขณะเดียวกันพรรคอัมโนก็ไม่ล้มเลิกความพยายามในการสร้างเอกภาพระหว่างเชื้อชาติให้เกิดขึ้น แต่การสร้างเอกภาพของ

⁹³ Terrence Chong, “The Emerging Politics of Islam Hadari” in *Malaysia Recent Trends and Challenges* (Singapore: Institute of Southeast Asian Studies, 2006), p.38-39.

⁹⁴ สัมภาษณ์ Mr. Basiron Saad เลขาธิการพรรคอัมโนประจำเมืองเปินดัง รัฐเคดาห์ โดย อภิเชษฐ กาญจนดิฐและคณะ ณ สำนักงานพรรคอัมโน สาขาเขตเปินดัง รัฐเคดาห์ เมื่อวันที่ 5 พฤศจิกายน 2551

ชาติก็ยังคงดำเนินไปตามกระบวนการที่ถูกสร้างขึ้นโดยแกนนำชาวมลายูและแนวคิดมลายูนิยมเป็นหลัก

สรุป

การก่อตั้งพรรคอัมโนมีจุดเริ่มต้นมาจากสำนักเรื่องเชื้อชาติอันเนื่องมาจากสภาพพหุสังคมของมาเลเซีย ลักษณะเช่นนี้มีผลให้แนวคิด นโยบายและการดำเนินงานทางการเมืองของพรรค อัมโนสัมพันธ์กับแนวคิดเรื่องเชื้อชาติอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ อย่างไรก็ตามเนื่องจากสภาพการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมของมาเลเซียที่แตกต่างกันไปในแต่ละช่วงเวลา รวมถึงความจำเป็นของพรรคอัมโนในการสร้างจุดสมดุลระหว่างการบรรลุผลสำเร็จทางการเมืองกับการจัดการกับสภาพพหุสังคมในมลายู/มาเลเซีย ซึ่งจากเงื่อนไขดังกล่าวทำให้พรรคอัมโนต้องปรับเปลี่ยนนโยบายและความเคลื่อนไหวทางการเมืองหลายต่อหลายครั้งเพื่อให้เหมาะสมกับเงื่อนไขที่เป็นไปในช่วงเวลานั้น ๆ และถึงแม้ว่าการกำหนดนโยบายต่าง ๆ ของพรรคอัมโนมักอิงอยู่บนฐานของผลประโยชน์ของชาวมลายู แต่ก็มิได้หมายความว่า การกำหนดนโยบายทางการเมืองของอัมโนจะสามารถกระทำได้โดยไม่คำนึงถึงเงื่อนไขทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม รวมถึงบทบาททางการเมืองของกลุ่มเชื้อชาติอื่น ๆ เพราะการกำหนดนโยบายต่าง ๆ ของพรรคอัมโนนั้นจะต้องพิจารณาถึงความสอดคล้องของนโยบายกับเงื่อนไขเหล่านี้เช่นกัน

นอกจากนี้ยังพบว่านโยบายทางการเมืองของพรรคอัมโนซึ่งได้รับอิทธิพลจากแนวคิดเรื่องเชื้อชาตินั้นก็มิได้มีเป้าประสงค์ในเรื่องการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างเชื้อชาติแต่อย่างใด หากแต่เป็นนโยบายที่ยืดหยุ่นเพื่อให้เกิดประโยชน์ทางการเมืองและเศรษฐกิจต่อชาวมลายูและต่อตัวพรรคอัมโนเอง จึงไม่อาจสรุปได้ว่านโยบายต่าง ๆ ของพรรคอัมโนสามารถลบอคติทางเชื้อชาติและสามารถสร้างเอกภาพระหว่างเชื้อชาติให้องอกมาขึ้นในมาเลเซียได้จริงหรือไม่ แต่สิ่งที่พิสูจน์ได้อย่างชัดเจน คือ การเลือกใช้นโยบายเรื่องเชื้อชาติอย่างเหมาะสมกับช่วงเวลาก็เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้พรรคอัมโนสามารถดำรงสถานะผู้นำทางการเมืองของมาเลเซียมาได้กระทั่งปัจจุบัน

บรรณานุกรม

เอกสารต้นต้น

เอกสารกระทรวงมหาดไทย มท.3 สำนักงานปลัดกระทรวง 1.กองการข่าวและการต่างประเทศ 4.
แผนกสัญญาระหว่างประเทศ 20. ชาวไทยในต่างประเทศ ลำดับที่ 29 เรื่อง ตนกุกัดชม
กล่าวถึงคนไทยพหุทในรัฐเคดาห์

Department of Information Service. The 2002 Budget. Kuala Lumpur: Department of
Information Service, 2003

Malaysia Government. Malaysia Official Year Book 1971. (Kuala Lumpur: Government
Press), 1971.

Malaysia Government. Mid-Term Review of the Sixth Malaysia Plan 1976-1980.Kuala
Lumpur: Government Press.

Malaysia Government. Second Malaysia Plan 1971-1975, Kuala Lumpur: Government Press,
1971.

Malaysia Government. The Second Outline Perspective Plan 1991-2000 (Kuala Lumpur:
Government Press, 1991).

หนังสือ

ชัยโชค จุลศิริวงศ์. การพัฒนาเศรษฐกิจและการเมืองมาเลเซีย. กรุงเทพฯ: คบไฟ, 2542.

ตนกู อับดุล ราห์มาน. จลาจลจีน-มลายู. แปลโดย เสถียร พันธรังสี. กรุงเทพฯ: สื่อการค้า, 2514.

เทิร์นบุลล์, ซี. แมรี. ประวัติศาสตร์มาเลเซีย สิงคโปร์และบรูไน. แปลโดย ทองสุก เกตุโรจน์.กรุงเทพฯ:
กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2540.

ภูวดล ทรงประเสริฐ. เงินเฟ้อทะเลสมัยใหม่. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, 2549

มิลเนอร์, เอ. ซี. เกอราจาอัน วัฒนธรรมการเมืองมลายูในยุคก่อนอรุณรุ่งของระบอบอาณานิคม.
กรุงเทพฯ: เมืองโบราณ, 2551.

ไรอัน, เอ็น. เจ. การสร้างชาติมาเลเซียและสิงคโปร์. แปลโดย ม.ร.ว.ประกายทอง สิริสุข. กรุงเทพฯ:
มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, 2526.

วิทยานิพนธ์

ไพลดา ไชยศร. “ผลกระทบของการปกครองของอังกฤษต่อความคิดทางการเมืองของชาวมาเลย์ในรัฐมลายูที่เป็นสหพันธ์ ค.ศ. 1896-1941” .วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2547.

รุ่งทิพา นาคอุไร. “การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศมาเลเซีย: ศึกษาวิจัยทัศน 2020”, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2545.

บทความ

จรัญ มะลูลีม. “มาเลเซีย: ภาพรวมทางการเมือง” ใน เอเชียปริทัศน์ ปีที่ 20 ฉบับที่ 1 (มกราคม – เมษายน 2542).

ชปา จิตต์ประทุม. “อับดุลลอฮ์กับการเลือกตั้งในมาเลเซีย ปี ค.ศ. 2004” ใน เอเชียปริทัศน์ ปีที่ 25 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม – ธันวาคม 2547), 55-74.

ชวลีพร พงศ์สุพัฒน์, “พรรคสหภาพประชาธิปไตยมาลายา: ความเคลื่อนไหวของกลุ่ม “ปัญญาชน” ระหว่างค.ศ. 1945-1948” ใน วารสารธรรมศาสตร์ เล่มที่ 3 ปีที่ 12 (กันยายน 2526).

Books

Ahmad,Zakaria Haji The Encyclopedia of Malaysia: Government and Politics (1946-2000). Singapore: Archipelago Press, 2006.

Ali, Syed Husin. The Malay: Their Problems and Future. Kuala Lumpur: Heinemann Asia, 1978.

Ampalavanar, Rajeswary. The Indian Minority and Political Change in Malaya 1945-1957. Kuala Lumpur: Oxford University Press, 1981.

Andaya, Babara Watson and Leonard Y. Andaya. A History of Malaysia. Basingstoke (England): Palgrave, 2001.

Bedlington, Stanley S. Malaysia and Singapore: The Building of New State. Ithaca New York: Cornell University Press, 1978.

Brown, David. The State and Ethnic Politics in Southeast Asia. London: Routledge, 1994

- Comber, Leon 13 May 1969: a historical survey of Sino-Malay relations. Kuala Lumpur: Heinemann Asia, 1983.
- Fe, Tan Loik. The Politics of Chinese Education in Malaya. Shah Alam: Oxford University Press, 1996.
- Funston, N. J. Malays Politics in Malaysia: A study of the United Malays National Organization and Parti Islam. Kuala Lumpur: Education Books (Asia), 1980.
- Gomez, Edmund Terence and JOMO K.S. Malaysia's Political Economy: Political Patronage and Profit. Cambridge: Cambridge University Press, 1999.
- Gomez, Edmund Terrence. (editor), The State of Malaysia Ethnicity, Equity and Reform, New York: Routledge Curzon, 2004.
- Gullick, J. M. Malasia. London: Ernest Benn Limited, 1969.
- Hassan, Ahmad Mustapha, The Unmaking of Malaysia Insider's Reminiscences of UMNO, Rasak and Mahathir, Selangor: Strategic Information and Research Development Center, 2007.
- Hefner, Robert W. (Editor). The Politics of Multiculturalism: Pluralism and Citizenship in Malaysia, Singapore and Indonesia. Honolulu Hawaii: University of Hawai'i Press, 2001.
- Hock, Saw Swee. The Population of Peninsular Malaysia. Singapore: Institute of Southeast Asian Studies, 2007.
- Kheng, Cheah Boon. Malaysia: The Making of a Nation. Singapore: Institute of Southeast Asian Studies, 2002.
- Koon, Heng Pek. Chinese Politics in Malaysia: A History of the Malaysian Chinese Association. Singapore: Oxford University Press, 1988.
- Lau, Albert. The Malayan Union Controversy 1942-1948. Singapore: Oxford University Press, 1991.
- Means, Gordon P. Malaysian Politics. London: University of London Press, 1970.
- Milne, R. S. and Diane K. Mauzy. Malaysia Tradition, Modernity, and Islam. Colorado: Westview Press, 1986.

- Mohammad, Mahathir bin. The Malay Dilemma. Selangor: Percetakan Polygraphic.Sdn. Bhd,1980.
- Rahman, Tunku Abdul. As Matter of Interest. Kuala Lumpur: Heinemann Asia, 1981.
- Rahman, Tunku Abdul. Challenging Times. Selangor: Pelanduk Publication, 1986.
- Rahman, Tunku Abdul. Viewpoint. Kuala Lumpur: Heinemann Educational Books, 1978.
- Ratnam, K.J. Communalism and The Political Process in Malaya, Kuala Lumpur: Oxford University Press, 1965.
- Roff, William R. The Origins of Malay Nationalism. London: Yale University Press, 1967.
- SarDesai D. R. British Trade and Expansion in Southeast Asia 1830-1914.New Delhi: Allied Publishers Private, 1977.
- Slimming, John. Malaysia: Death of Democracy. London: J.Murray, 1969.
- Soong, Kua Kia. May 13 Declassified Documents on the Malaysian Riots of 1969, Selangor: Suaram Komunikasi, 2007.
- Vasil, R.K. The Malaysian General Elections of 1969, Singapore : Oxford University Press, 1972.
- Vory, Karl von. Democracy without Consensus. Princeton: Princeton University Press,1975.

Articles

- Chong, Terrence. “The Emerging Politics of Islam Hadari” in Malaysia Recent Trends and Challenges. Singapore: Institute of Southeast Asian Studies, 2006, 26-46.
- Hai, Lim Hong “Electoral Politics in Malaysia: Managing Elections in a Plural Society” in Electoral Politics in Southeast & East Asia, edited by Aurel Croissant and Gabriel Bruns. Singapore: Friedrich Ebert Stiftung, 2002, 101-145.

เครือข่ายอินเทอร์เน็ต

เว็บไซต์กระทรวงมหาดไทยของมาเลเซีย <http://www.state.gov/r/pa/ei/bgn/2777.htm> สืบค้น
เมื่อ พฤษภาคม 2550

บุคลากรกรม

สัมภาษณ์ Mr. Basiron Saad อายุ 48 ปี โดยอภิเชษฐ กาญจนดิฐและคณะ ณ สำนักงาน พรรคอัม
โน สาขาเป็นดง รัฐเคดาห์ เมื่อวันที่ 5 พฤศจิกายน 2551

สัมภาษณ์ Abdul Hamid bin Abdul Sattar อายุ 53 ปี โดย อภิเชษฐ กาญจนดิฐและคณะ ณ
สำนักงานใหญ่พรรคอัมโน กัวลาลัมเปอร์ เมื่อวันที่ 27 มีนาคม 2551